

VNF

2015
AVIISI

VERENIGING NEDERLAND-FINLAND
ALANKOMAAT-SUOMI YHDISTYS

Inhoud

Van het bestuur.....	3
In Memoriam Päivi Schot-Saikku	6
Ivana Helsinki.....	8
Column: Wihuri Prijs 1982.....	14
Langs de Koningsweg 4: Salo – Hanko	18
Sisu, sauna, Sibelius en ook heavy metal	28
Het smeulende vuur	36
Kleintjes.....	49
Studententeam bouwt Sagrada Familia van ijs in Finland	50
Het verdedigingsstelsel rondom Helsinki	53
Belangrijke adressen.....	61

 aviisi

2

Colofon

Jaargang 24 (2015), nummer 2

De Vereniging Nederland-Finland werd opgericht op 27 oktober 1923. Aviisi is het officiële magazine van de vereniging en verschijnt vijf keer per jaar. Leden van de vereniging ontvangen Aviisi gratis.

Eindredactie

Marjo Kool
(hoofdredacteur),
aviisi@vnf.nu
Minna Räty (Fins),
aviisi@vnf.nu

Eindverantwoording

het bestuur

Vormgeving

Daniel Loos,
info@bureaucontrapunt.nl

Drukwerk

Via ASB drukwerk-
begeleiding

Opklage 550

ISSN 1566-8542

Kopij

Kopij voor de volgende Aviisi kan per e-mail voor 23 april 2015 aan de redactie gezonden worden:
aviisi@vnf.nu.

Kopij kan worden aangeleverd in één van de volgende bestandsformaten: Word, RTF of ASCII tekst. Beelden in de hoogst beschikbare kwaliteit aanleveren (ca. 2000 pixels of meer).

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van artikelen in Aviisi die door derden geschreven zijn, ligt bij de betreffende auteurs. De redactie van Aviisi behoudt zich het recht voor artikelen in te korten of niet te plaatsen.

Bestuur Vereniging Nederland-Finland

Voorzitter

Elina Peltola, voorzitter@vnf.nu

Vice-voorzitter en secretaris

Mikko Lissing, vice-voorzitter@vnf.nu

Penningmeester

Marco Blankestijn, penningmeester@vnf.nu

Bestuurslid PR & Aviisi

Marjo Kool, pr-aviisi@vnf.nu

Erelid

Ambassadeur van Finland, mevr. Liisa Talonpoika

Website VNF www.vnf.nu

Ad Bats (webmaster), webmaster@vnf.nu

Daniel Brouwer (technisch beheer)

Ledenadministratie & Secretariaat

Jacques Groenendijk, info@vnf.nu, 06-55802120

Bankrekening vereniging

NL 39 ABNA 0549 2867 05 te Den Haag

Geachte leden,

In dit voorwoord wil ik vooruit kijken naar een voor Finland belangrijke en feestelijke mijlpaal; het 100-jarig jubileum van de Finse onafhankelijkheid op 6 december 2017. In de coulissen zijn veel organisaties al volop bezig met de voorbereidingen voor niet alleen dit feestelijke moment zelf, maar met het gehele traject naar de jubileumdag toe. Ook het bestuur van VNF werkt aan diverse initiatieven. Voor het volgende plan vraag ik uw bijzondere aandacht.

Ter gelegenheid van het 100-jarig jubileum van de Finse onafhankelijkheid, op 6 december 2017, zijn wij van plan om een speciaal jubileumboek uit te geven. Het is hierbij de bedoeling om de be-

langrijkste gebeurtenissen uit deze 100 jaar samen te vatten in tien artikelen, die we, voorafgaand aan het jubileum ook in Aviisi 2016 (nummers 1-5) en Aviisi 2017 (nummers 1-5) willen opnemen. Voor ieder artikel, dat een periode van 10 jaar zal omvatten (1917-1927, 1927-1937, enz.), willen wij zo veel mogelijk verschillende auteurs uitnodigen. Hierbij zal vooral worden gezocht naar Finse auteurs met een brede kennis van de Finse geschiedenis. Maar ook Nederlandse auteurs zijn welkom. De Finse ambassadeur in Nederland, mevrouw Liisa Talonpoika, heeft al toegezegd het artikel over de laatste periode (2007-2017) voor haar rekening te nemen.

Mikko
Lissing

Johtokunnalta

Hyvät jäsenet,

Tässä esipuheessani haluan luoda katsauksen tulevaan Suomen tärkeimpään ja juhlavimpaan virstanpylvääseen; Suomen Itsenäisyyden 100-vuotisjuhlaan 6. joulukuuta 2017. Kulisseissa ovat jo useat organisaatiot täydessä vauhdissa valmistelemassa ei vain itse tapahtumaa vaan myös koko projektia johtaan itse juhlapäivään. Myös Alankomaat-Suomi Yhdistys työstää eri aloitteita. Pyytäisin tässä teidän erityisesti huomiota seuraavaan suunnitelmaan.

Suomen Itsenäisyyden 100-vuotisjuhlan, 6. joulukuuta 2017, kunniaksi me suunnittemme erityisen juhlapainoksen työstöä. Ajatuksena on koota tärkeim-

mät tapahtumat kuluneelta 100 vuodelta kymmenneen artikkeliin, jotka me otamme jo etukäteen mukaan Aviisiin vuosille 2016 (nro 1-5) ja 2017 (nro 1-5). Jokaiseen artikkeliin, joista kukin kattaa 10 vuoden ajanjakson (1917-1927, 1927-1937, jne.), me haluamme kutsua mukaan kirjoittamaan niin monta eri kirjoittajaa kuin mahdollista. Erityisesti suomalaisia kirjoittajia, joilla on laaja Suomen historian asiantuntemus. Mutta myös Hollantilaiset kirjoittajat ovat tervetulleita. Suomen Hollannin Suurlähettiläs, rouva Liisa Talonpoika, on jo ilmoittanut ottavansa viimeisen aikajakson artikkelin (2007-2017) hoitaakseen.

In het door ons geplande jubileumboek willen wij ook een aantal aanvullende artikelen opnemen die betrekking hebben op speciale onderwerpen uit de 100 jaar Finse onafhankelijkheid. Hierbij wordt door ons gedacht aan onder andere Fins-Nederlandse relaties, Nederlandse emigranten in Finland, de Zweedssprekende minderheid in Finland en Fins-Russische relaties. Het is onze bedoeling om alle teksten in het Nederlands en in het Fins te publiceren en het artikel over de Zweedssprekende minderheid ook in het Zweeds.

Wij hopen er op dat de besturen en de leden van de Nederlandse Vereniging in Finland en de Fins-Nederlandse Vereniging (ook in Finland) met ons mee willen denken. Jacques Groenendijk, Arnold Pieterse en Peter Starmans hebben wij bereid gevonden om de redactie te voeren en Finse teksten in het Nederlands te vertalen.

4

Suunnittelemassamme juhlapainoksessa haluamme ottaa mukaan myös joukon täydentäviä artikkeleita jotka sivuavat Suomen 100-vuotista itsenäisyyttä. Tässä ajattelemme muun muassa Suomi-Hollanti suhteita, hollantilaisia siirtolaisia Suomessa, ruotsia puhuvaa vähemmistöä Suomessa ja Suomi-Venäjä suhteita. Meidän tavoitteemme on julkaista kaikki artikkeliit hollannin ja suomen kielelle sekä artikkeli ruotsia puhuvasta vähemmistöstä ruotsin kielelle.

Toivomme, että Alankomaat-Suomi Yhdistyksen sekä Suomi-Hollanti Yhdistyksensä (myös Suomessa) johtokunnat että jäsenet haluavat ottaa osaa mietintään. Jacques Groenendijk, Arnold Pieterse ja Peter Starmans ovat lupautuneet hoitamaan toimituksen sekä suomalaisen tekstien käännyksen hollannin kielelle. Tavoitee-

Het is onze bedoeling de auteurs zo veel mogelijk vrij te laten de Finse geschiedenis op hun eigen manier te interpreteren, mits gebaseerd op feiten.

Wanneer U ook aan dit project zou willen deelnemen als auteur of vertaler/vertaalster (onze vaste vertaalsters zijn al druk in de weer met de nummers van Aviisi) of ideeën heeft voor andere artikelen die betrekking hebben op 100 jaar Finland, horen wij dit graag. Informatie of aanmelden kan via ons e-mailadres: info@vnf.nu

Mikko Lissing

namme on antaa kirjailijoille mahdollisimman suuri vapaus kirjoittaa Suomen historiasta heidän omalla tavallaan, kuitenkin tosiasioissa pitäytyen.

Kun Te/sinä haluat ottaa osaa kirjoittajana tai käänijänä (meidän vakiutiset käänijät ovat kiireisiä vakiutisten Aviisi artikkeliiden käänosten kanssa) tai kun Teillä/sinulla on ideoita toisista artikkeleista, jotka sopivat Suomi 100 vuotta teemaan, kuulemme sen mielellämme. Ottakaa yhteyttä mailitse: info@vnf.nu .

*Mikko Lissing
(Käännös: Marjo Kool)*

Agenda

5

Datum, tijd	Evenement Tapahtuma	Locatie, adres
14-3 t/m 25-5-2015	Video Art, Erkka Nissinen	De Hallen, Grote Markt, Haarlem
8-4-2015 20.15-22.15	World Minimal Music Festival, Terry Riley & Friends, Janne Rättyä	Muziekgebouw aan 't IJ, Amsterdam
8 t/m 12-4-2015	Go short, International Short Film Festival, Erkka Nissinen	Nijmegen
12-04-2015 14:15	Musica Vocale: Einojuhani Rautavaara - Vigilia Pyhä Johannes Kastajan Muistolle (Nachtwake ter nagedachtenis aan Johannes de Doper), met orgel improvisaties Jan Raas	Orgelpark (Vondelpark), Amsterdam
17-4-2015 20.15	Radio Filharmonisch Orkest o.l.v. Olari Elts dirigent, Kari Kriikku klarinet: Saariaho - D'om le vrai sens, Tüür - De Profundis (première), Sjostakovitsj - Symfonie nr.10	Tivoli Vredenburg, Utrecht
22-4-2015 20.15	Radio Filharmonisch Orkest o.l.v. Dmitri Slobodeniouk Sibelius - Vioolconcert (Viktoria Mullova, viool) verder Nielsen - Symfonie nr. 5, Röntgen - Bitonale Symfonie	Tivoli Vredenburg, Utrecht
25-4 + 26-4-2015	Scandinavië-XL	Kasteel Groeneveld, Baarn
25-4-2015, 20.15 26-4-2015, 14.15	Nederlands Kamerorkest, o.a. Sibelius - Pelléas et Mélisande, verder Mozart, Ysaÿe, Beethoven	Het Concertgebouw, Amsterdam
3-5-2015, 19.30-21.30	Powermetal, Sonata Arctica	Tivoli Vredenburg, Utrecht
3-5-2015 11.00-12.00	Koperensemble Koninklijk Concertgebouworkest, o.a. Sibelius, Finlandia (arr.)	Het Concertgebouw, Amsterdam
7-5-2015, 19.30-22.00	Rock, Apocalyptica	Melkweg, Amsterdam
31-5-2015 20.15-22.15	Amsterdam Sinfonietta, o.a. Sibelius - Scene met kraanvogels, Rautavaara - Peilimannit, Mozart, Grieg	Tivoli Vredenburg, Utrecht
10-6-2015 20.15-22.35	SIGNUM saxophone quartet, o.a. Sibelius - Andante festivo (arr.)	Het Concertgebouw, Amsterdam
20-6-2015, 18.00 -24.00	Midzomernachtfeest VNF, Juhannus	Locatie familie van Donderen, Harkstede
20-6-2015, 18.00	Midzomernachtfeest, Juhannus	Fins Huus (Fins Zeemanskerk), Suomi Talo (Suomen Merimies-kirkko), Rotterdam
Begin september Syyskuun alku	Kreeftenparty VNF Yhdistyksen rapujuhlat	Locatie wordt later bekend gemaakt, Den Haag

Voor meer informatie kunt u de websites bezoeken van de locaties of via een e-mail naar vice-voorzitter@vnf.nu.

Opgeven van deelname aan de activiteiten van de VNF via info@vnf.nu of tel. nr. **06-55802120**.

Lisätietoa saat joko paikan webbisivulta tai laittamalla mailia alla olevaan email-osoitteeseen vice-voorzitter@vnf.nu. Osallistumisilmoitukset Alankomaat-Suomi Yhdistyksens tapahtumiin joko mailitse alla olevaan email-osoitteeseen tai puhelimistse känykkänumeroon info@vnf.nu, **06-55802120**.

Erkka Nissinen, Haarlem

Vigilia van Rautavaara in het Orgelpark, Amsterdam

In Memoriam Päivi Schot-Saikku

Op 6 februari j.l. is Päivi Schot-Saikku overleden, nog maar zo een twee maanden nadat ze voor het eerst had gehoord dat ze ongeneeslijk ziek was. Ze belde ons een paar dagen voor Kerstmis op om hierover te vertellen. Maar dat het zo ernstig was en dat het zo snel met haar zou aflopen, was een grote schok.

Päivi is heel belangrijk geweest voor het Finse taalonderwijs in Nederland. Je hoeft alleen maar haar naam te googelen op het internet om een grote serie publicaties tegen te komen, waaronder drie Finse leerboeken, verhalenbundels die uit het Fins in het Nederlands zijn vertaald en een woordenboek.

In Finland heeft Päivi geschiedenis gestudeerd. Vanaf 1963 woonde ze in

Nederland en ze heeft jarenlang colleges Fins gegeven aan de Universiteit van Amsterdam. In 1990 is zij gepromoveerd op een Fins taalkundig onderwerp.

Ook na haar actieve werk bij de universiteit is zij met een vast groepje doorgegaan Finse literatuur in het Nederlands te vertalen. De leerlingen, of beter kan gezegd worden, oud-leerlingen met een bijzondere interesse voor de Finse taal, kwamen om de twee weken bij Päivi thuis in Leiden om de vertalingen door te spreken.

Voor ons persoonlijk is een heel belangrijke herinnering aan Päivi en haar, helaas al zes jaar geleden overleden man Bas, dat zij zich heel intensief hebben ingezet om te helpen het raadsel op te lossen van de herkomst van de Mannerheim

Päivi Schot-Saikku nukkui pois 6.2.2015, vain noin kaksi kuukautta sen jälkeen kun hän oli kuullut olevansa vakavasti sairas. Hän soitti meille pari päivää ennen joulua ja kertoi sairaudestaan. Mutta sairauden

vakavuus ja sen nopea eteneminen tuli meille järkyttävästi yllätyksenä.

Päivi oli hyvin tärkeä henkilö suomen kielen opetuksessa Alankomaissa. Kun hänen nimensä googlaa internetissä, löytää suuren joukon julkaisuja, mm. kolme suomen kielen oppikirja, suomesta hollanniksi käännetyn novellikokoelman ja sanakirjan.

Suomessa Päivi opiskeli historiaa. Hän muutti Alankomaihin vuonna 1963 ja opetti vuosikausia suomea Amsterdamin yliopistossa. Vuonna 1990 hän väitteli tohtoriksi Suomen kielitieteeseen liittyvästä aiheesta.

Myös aktiivisen työelämänsä jälkeen yliopistolla hän jatkoi vakituisen ryhmän kanssa suomalaisen kirjallisuuden käänntämistä hollanniksi. Oppilaat – tai paremmin sanottuna entiset oppilaat, jotka olivat erityisen kiinnostuneita suomen kielestä – kokoontuivat joka toinen viikko

familie. Uiteindelijk heeft een kennis van Bas, een specialist in oude handschriften, er toe bijgedragen dat uiteindelijk kon worden aangetoond dat de Mannerheim familie oorspronkelijk uit Duitsland komt.

Päivi was vaak aanwezig bij activiteiten van de Vereniging Nederland-Finland. Zij nam ook deel aan het feest dat onze vereniging op 26 oktober 2013 heeft georganiseerd in verband met het 90-jarige jubileum. Verder heeft zij een aantal malen bijdragen geleverd voor Aviisi. Hierbij zijn boekbesprekingen en discussies over de betekenis van bepaalde, heel typische Finse woorden en hoe deze op de beste manier in het Nederlands vertaald kunnen worden.

Twee voorbeelden uit Päivi's taalkundige stukjes:

In Aviisi 1996-4 geeft zij een kostelijke verhandeling over het Finse woord 'laverelu', wat zij heel moeilijk vond om cor-

Päivin kotona Leidenissä ja kävivät läpi käänöksiä.

Meille henkilökohtaisesti on tärkeää muistaa Päivistä ja hänen, valitettavasti jo kuusi vuotta sitten kuolleesta miehestään Basista se, että he auttoivat hyvin intensiivisesti ratskaisemaan Mannerheimin perheen alkuperää koskevan arvoituksen. Loppujen lopuksi eräs Basin vanhoihin käsialoihin erikoistunut tuttava auttoi osoittamaan, että Mannerheim suku tuli alun perin Saksasta.

Päivi osallistui usein Alankomaat-Suomi Yhdistyksen tapahtumiin. Hän oli myös mukana yhdistyksen 90-vuotisjuhlassa 26.10.2013. Lisäksi hän kirjoitti useita kertoja Aviisiin. Artikkeleissa oli kirja-arvosteluja ja pohdintoja tiettyjen, typipilistien suomalaisien sanojen merkityksestä ja siitä, kuinka ne voitaisiin parhaiten käänää hollanniksi.

Kaksi esimerkkiä Päivin kielitieteellisistä artikkeleista:

rect in het Nederlands te vertalen. Zij koos, maar vermeldde daarbij explicet niet van ganser harte, voor 'geklets' of 'gebabbel'.

In Aviisi 2000-3 vertelt zij over twee Finse woorden die gebruikt worden voor een Lap en die maar in één letter verschillen: 'lappalainen' en 'lappilainen'. Het eerste woord slaat op een echte Lap, terwijl met het tweede woord een inwoner van Lapland wordt bedoeld die niet tot de oorspronkelijke Lapse bevolking behoort, wat ze in het Nederlands heeft vertaald als 'Laplander'.

Het vertalen was voor Päivi een grote passie. Zij heeft er herhaaldelijk de nadruk op gelegd dat het heel boeiend is, maar vaak ook erg moeilijk.

Wij wensen Ari, Anne, Peter, Margit, Britta en Lilan veel sterkte toe bij het verwerken van dit verlies.

Arnold en Marjatta Pieterse

Aviisissa 1996-4 hän käsitteili mainiosti sanaa lavertelu, jota hän piti hyvin vaikeana käänää hollanniksi. Hän valitsi – muttei täydestä sydämessään, kuten hän nimenomaan ilmoitti - sanan 'geklets' tai 'gebabbel'.

Aviisissa 2000-3 hän kertoi kahdesta sanasta, joita käytettiin Lapin asukkaasta, mutta jotka erosivat toisistaan vain yhdellä kirjaimella: lappalainen ja lappilainen. Ensimmäinen tarkoittaa aitoa Lapin asukasta (Lap), kun taas toinen tarkoittaa ei-alkuperäistä Lapin asukasta. Viimeksi mainitun hän käänsi hollanniksi 'Laplander'. Kääntäminen oli Päiville intohimo. Hän korosti toistuvasti, että se oli kiehtovaa, mutta usein myös hyvin vaikeaa.

Toivotamme Arille, Annelle, Peterille, Margitille, Brittalle ja Lilanille paljon voimia.

*Arnold ja Marjatta Pieterse
(Käännös: Auli Snickers-Malinen)*

Ivana Helsinki

Arnold
Pieterse

Finse stoffen en design kleding lijken nu niet direct onderwerpen voor mij om over te schrijven. Ik weet er niet zo veel van af. Wel ben ik altijd een fan geweest van *Marimekko*, het merk van de kleurrijke stoffen met bijzondere patronen, dat vanuit Finland over de hele wereld wordt geëxporteerd.

Toch waag ik het om hier iets te gaan zeggen over een nieuw Fins kledingmerk, *Ivana Helsinki*, dat in navolging van *Marimekko* ook op grote schaal internationaal lijkt door te breken. Wel gaat het hierbij hoofdzakelijk om pasklare vrouwenkleding, terwijl *Marimekko*, behalve kleding voor zowel vrouwen als mannen, ook stoffen los verkoopt. Dit zijn bij *Marimekko* bovendien niet alleen stoffen voor

kleding, maar ook voor gordijnen, tafelkleden, lakens, tassen, enz.

Het merk *Ivana Helsinki* is ontwikkeld door Paola Suhonen uit Helsinki. Zij omschrijft haar kleding lyrisch als een combinatie van 'ruwe Slavische melancholie en pure Scandinavische stemmingen'. Mooi gezegd. De Slavische melancholie heeft waarschijnlijk te maken met de familie van haar moeder, die oorspronkelijk uit Karelië afkomstig is.

Hoe heeft *Ivana Helsinki* mijn aandacht getrokken? Dat is nogal een apart verhaal en heeft niets met mode te maken. In eerste instantie komt het door de middelbare school van mijn vrouw Marjatta in Helsinki, de voormalige 'Helsingin Kaksoisyhteislyseo', in de wijk Käpylä. Met drie klasgeno-

8

Ivana Helsinki

Suomalaiset kankaat ja design-vaatteet eivät heti vaikuta aiheilta, joista kirjoittaisin. En tiedä niistä kovin paljon. Olen kyllä aina ollut *Marimekon* ihailija.

Kuitenkin rohkenen tässä sanomaan joitain uudesta suomalaisesta vaatemerkistä, *Ivana Helsingistä*, joka *Marimekon* jälkeen näyttää laajasti murtautuvan kansainvälisille markkinoille. Tässä ovat kuitenkin pääasiassa kysymyksessä valmiit vaatteet, kun taas *Marimekko* myy naisten ja miesten vaateiden lisäksi myös kankaita. *Marimekon* kankaat eivät sitä paitsi ole vain vaatekankaita vaan niitä käytetään myös verhoihin, pöytälinoihin, lakanoihin, laukkuihin jne.

Tuotemerkin *Ivana Helsinki* on kehitänyt Paola Suhonen Helsingistä. Häntä

kuvalee vaatteitaan lyyriseksi, kuin yhdistelmäksi "raakaslaavilaista melankoliaa ja puhdasta skandinaavista tunnelmaa". Kauniisti sanottu. Slaavilaisella melankolialla on luultavasti tekemistä hänen äitinsä suvun kanssa, joka on alun perin kotoisin Karjalasta.

Kuinka kiinnostuin *Ivana Helsingistä*? Se on juttu sinäsä eikä sillä ole mitään tekemistä muodin kanssa. Pääillimmäisenä synnä on puolisoni Marjatan lukio Helsingissä, entinen Helsingin Kaksoisyhteislyseo Käpylässä. Kolmen luokkakaverin – Pirkko, Maire ja Senja – kanssa hän on edelleen yhteydessä ja he tapaavat säännöllisesti pari kertaa vuodessa Stockmannin lounasravintolassa. Senja, josta tuli psykoanalytiikko, on Paola Suhosen äiti.

ten, Pirkko, Maire en Senja, heeft zij nog steeds contact en de dames ontmoeten elkaar regelmatig, zo twee tot drie keer per jaar, in de lunchroom van Stockmann. En om dit aparte verhaal af te ronden, Senja, die psychoanalyticus is geworden, is de moeder van Paola Suhonen.

Na zo een onderonsje in Stockmann kreeg ik geregeld verhalen te horen over de dochter van Senja en het succes van haar nieuwe mode-imperium. Wat bij mij vooral bleef hangen is dat zij vaak naar de Verenigde Staten reisde en dan ook nog eens haar grote hond meenam. Dat leek mij nogal ingewikkeld en verder heb ik er niet zo veel over nagedacht.

Maar kortgeleden werd mijn interesse voor de *Ivana Helsinki* kleding echt gewekt door een boek dat was uitgekomen ter gelegenheid van het vijftienjarig jubileum van dit kledingmerk. De titel is 'Ivana Helsinki 15 -- Matkalla kotiin -- Coming home'. Er staan korte teksten in, geschre-

Tuollaisen tapaanisen jälkeen Stockmannilla kuulin aina tarinoita Senjan tyttärestä ja hänen uuden muoti-imperiuminsa menestyksestä. Mieleeni jäi erityisesti, että hän matkusti usein Yhdysvaltoihin ja otti vielä suuren koiransakin mukaan. Minusta se vaikutta melko monimutkaiselta enkä sen jälkeen juuri ajatellut koko asiaa.

Mutta jokin aika sitten kiinnostuin *Ivana Helsingin* 15-vuotisjuhlan kunniaksi julkaisusta kirjasta. Kirjan nimi on 'Ivana Helsinki 15 – Matkalla kotiin – Coming Home'. Kirjassa on lyhyitä tekstejä, joiden kirjoittajilla on tavalla tai toisella yhteys yritykseen, paljon erittäin kauniita valokuvia – suurin osa värikuvia – kauniista naisista *Ivana Helsinki*-vaatteissa. Tästä käy ilmi, että *Ivana Helsinki* on hyvin erikoinen yritys ja alkaa kansainvälisesti näytellä yhä tärkeämpää roolia.

Paola (synt. 1974) perusti yrityksen vuonna 1998 yhteistyössä vanhemman

ven door verschillende auteurs die op de een of andere manier een relatie hebben met de firma, en een groot aantal bijzonder mooie foto's, de meeste in kleur, van knappe dames in *Ivana Helsinki* kleding. Dit maakt duidelijk dat *Ivana Helsinki* een

10

sisarensa Pirjo Suhosen kanssa. Paolan etunimi oli alun perin Paula, mutta hänetä Paola kuulosti ekoottisemmalta ja soppivammalta hänen taiteellista taustaansa vasten. Vaatekauppa ei ollut uutta Paolalle ja hänen sisarelleen, koska heidän isänsä omisti suuren vaatetehtaan Lahdessa. Sisarukset olisivat voineet ottaa isänsä jälleen tämän yrityksen johtajuuden. Mutta Paolan kiinnostus oli selvästi naistenvaatteissa ja hänelä oli selvästi taipumusta muotialalle. Juhlavuoden kirjassa hänen isänsä kirjoittaa, että Paola suunnitteli jo peruskoulussa vaatteita näytelmiin ja pystyi parissa tunnissa tekemään ompelukoineella uuden mekon.

Paola opiskeli Aalto-ylipistossa Helsingissä, missä hän erikoistui muotiin ja tekstiliisuunnittelun. Tämän lisäksi hän opiskeli amerikkalaisessa elokuvainstituutissa Los Angelesissa samalla kun työskenteli jo *Ivana Helsinki* -projektiin parissa.

heel bijzondere onderneming is en internationaal een steeds belangrijker rol begint te spelen.

Paola (geboren in 1974) heeft het bedrijf in 1998 opgericht, in samenwerking met haar oudere zuster Pirjo Suhonen.

Ivana Helsingin ateljee ja päakkonttori ovat Helsingissä Hämeentie 157:ssä ja liike Uudenmaankadulla (nr. 15). Kaikki vaatteet valmistetaan Suomessa. Vuonna 2007 avattiin toinen liike Nolitan kaupunginosassa New Yorkissa. Mutta myynti tapahtuu myös verkkokaupan kautta. Verkkokaupanmyynti kasvaa kaksinumeroisia lukuja kuukausittain.

Vuonna 2007 *Ivana Helsinki* kutsuttiin ensimmäisenä skandinavialaisena toimijana osallistumaan Pariisiin muotiviikolle. Mutta *Ivana Helsinki* on järjestänyt muotinäytöksiä myös monissa muissa paikoissa.

Internetissä löytyy kahden alankomaalaisten kuvien kommentit, joista selviää, että *Ivana Helsingin* vaatteita pidetään hyvin eksklusiivisina, mutta (tyypillistä hollantilaisille sanoa juuri tämäkin) hyvin kalliina:

De Telegraafin matkaliitteen toimittaja kirjoitti 14.9.2007:

Haar voornaam was oorspronkelijk Paula, maar zij vond Paola exotischer klinken en beter passen bij haar kunstzinnige achtergrond. De kledinghandel was niet nieuw voor Paola en haar zuster, omdat hun vader eigenaar was van een grote kledingfabriek in Lahti. De zusters hadden de leiding van dit bedrijf over kunnen nemen. Maar Paola's belangstelling lag duidelijk bij vrouwenkleding en zij bleek een uitgesproken aanleg te hebben voor het modevak. In het jubileumboek schrijft haar vader dat zij op de middelbare school al kleding ontwierp voor toneelopvoeringen en, met behulp van een naaimachine, in een paar uur tijd een volledig nieuwe jurk in elkaar kon flansen.

Paola heeft gestudeerd aan de Aalto Universiteit in Helsinki, waar zij zich heeft gespecialiseerd in mode en textielvormgeving. In aansluiting heeft zij ook aan het Amerikaanse Film Instituut gestudeerd in

"Ivana Helsinki erottuu selvästi muista erikoisten printtiensä johdosta. Vaatteet eivät ole halpoja (yksinkertainen T-paita maksaa vähintään 70 euroa), mutta ne ovatkin sitten jotain eksklusiivista."

Näyttelijä Sanne Vogel kertoi haastateltussa vuonna 2012:

"Kyllä, pidän muodista, mutta en katso kaikkia näytöksiä. Silloin haluan nimittääin ostaa kaikki, mitä näen ja minulla kun on vielä tavallinen asuntolainakin. Mutta jos ostan jotain kaunista, olen siitä hyvin iloinen. Minulla on Ivana Helsingin sadunomainen musta takki, joka maksoi 750 euroa. Se on aina menestys."

Vuoden 2012 itsenäisyyspäivän vastaanotolla tasavallan presidentti Sauli Niinistön puolisolla, Jenni Haukiolla oli upea *Ivana Helsinki* sininen asu. Viime lokakuussa hän jälleen ilmestyi *Ivana Helsinki* vaatteissa Frankfurtein kirjamessujen avajaisiin. Ja se oli taas sinistä, mutta

Los Angeles in de VS. Dat deed ze er nog maar even tussendoor in de tijd dat ze ook al bezig was met haar *Ivana Helsinki* project.

Het atelier en hoofdkantoor van *Ivana Helsinki* is in Helsinki gevestigd op het adres Hämeentie 157 en een winkel op het adres Uudenmaankatu 15. Alle kleding wordt in Finland gemaakt. In 2007 volgde de opening van een tweede winkel in de wijk Nolita in New York. Maar de verkoop loopt ook via webwinkels, die nog steeds iedere maand toeneemt.

In 2007 was *Ivana Helsinki* het eerste Scandinavische bedrijf dat uitgenodigd werd om deel te nemen aan de 'Mode-week Parijs' (Paris Fashion Week). Maar *Ivana Helsinki* heeft ook op veel andere plaatsen modeshows georganiseerd.

Op het internet vond ik twee commentaren van vrouwen uit Nederland waaruit blijkt dat de *Ivana Helsinki* kleren heel exclusief worden gevonden, maar (typisch

kuten presidentin puolisolta voi odottaa-kin, jälleen uusi Paolan luomus.

Ivana Helsinki on säilynyt perheyritysenä, mikä on ainutlaatuista. Pirjo-sisar

Nederlands om dit er explicet bij te zeggen), ook erg duur:

Een journaliste in de reiskrant van de *Telegraaf* schreef op 14 september 2007:

Ivana Helsinki onderscheidt zich duidelijk van de rest door de bijzondere dessins. Het is niet goedkoop (voor een simpel T-shirt of hemdje betaal je minimaal 70 euro), maar dan heb je wel iets exclusiefs.

De actrice Sanne Vogel vertelde in een interview uit 2012:

Ja, ik vind mode leuk, maar ik kijk niet naar alle shows. Dan wil ik namelijk alles hebben wat ik zie en ik heb ook gewoon een hypotheek. Maar als ik iets moois koop, ben ik er heel blij mee. Ik heb een sprookjesachtige zwarte jas van Ivana Helsinki die 750 euro kostte. Daarmee heb ik altijd succes.

Tijdens de receptie op de onafhankelijkheidsdag in 2012 droeg de vrouw van de Finse president Sauli Niinistö, Jenni Haukio, een prachtige blauwe outfit van *Ivana Helsinki*. Afgelopen oktober ver-

12

vastaa hallinnosta ja raha-asioista. Paolan vanhemmat kirjoittavat tästä juhlakirjassa seuraavaa:

"Olemme aina halunneet auttaa Paolaa ja Pirjoa, oli vuorokauden aika mikä tahansa. Olemme auttaneet kaikessa mahdollisessa: messuosastojen rakentamisessa ja purkamisessa, kuvauskissa, näytökissä, remonteissa ja koonneet materiaaleja näytösvieraille. Kertaakaan emme ole kiertäytneet. Tämä on ollut myös yhdessäoloa, harrastus ja rikkaus. Omat näkemykset ovat laajentuneet, ja Ivanan kautta pystymme ajan hengessä mukana. Paola ja Pirjo ovat kuin yö ja päivä. Paola on impulsivisempi, Pirjo taas heittäätyy nopeammin sosiaaliin tilanteisiin. Mutta on heissä samaakin. He ovat tarmokkaita, aktiivisia ja vastuuntuloisia. Molemmat ovat perfektionisteja."

On selvää, että vanhemmat ovat ylpeitä tytärtensä menestyksestä. Lisäksi voidaan todeta, että suomalainen muoti,

eikä vain vähiten *Ivana Helsingin* menestyksen johdosta, on yhä edelleen korkeala kansainvälisellä tasolla.

Arnold Pieterse

(Käännös: Auli Snikkers-Malinen)

scheen ze bij de opening van de Frankfurt Book Fair opnieuw in *Ivana Helsinki* kleding. En het was weer in blauw, maar zoals verwacht kan worden bij een presidentsvrouw, wel weer een nieuwe creatie van Paola.

Ivana Helsinki is nog steeds een familiebedrijf gebleven, wat heel uniek is. Zuster Pirjo is hierbij verantwoordelijk voor de administratie en de financiën. Paola's ouders schreven hier het volgende over in het jubileumboek (vertaald uit het Engels):

*Wij hebben Paola en Pirjo altijd willen helpen, dag en nacht. We helpen met allerlei dingen: het opzetten van modeshows, het maken van foto's, het participeren in de shows en het doen van allerlei andere kleine klusjes, om op die manier het de bezoekers van de shows zo veel mogelijk naar de zin te maken. We hebben nooit nee gezegd. Dit is ook een manier van samenzijn geweest: een gedeelde hobby en vreugde. Het heeft onze gezichtskring verbreed en door *Ivana* bleven*

we bij de tijd. Paola en Pirjo zijn de nacht en de dag. Paola is impulsiever en Pirjo meer sociaal ingesteld. Maar zij hebben ook veel dezelfde karaktereigenschappen. Ze zijn energiek en actief en hebben een diep gevoel voor verantwoordelijkheid. Beiden zijn perfectionisten.

Het is duidelijk dat de ouders heel trots zijn op het succes van hun dochters. Verder kan geconcludeerd worden dat de Finse mode, niet in het minst door het succes van *Ivana Helsinki*, nog steeds van een internationaal hoog niveau is.

Arnold Pieterse

Carel
van
Bruggen

Wihuri Prijs 1982

Niets is vergankelijker dan roem. Dat geldt ook voor de in 1999 overleden architect Aldo van Eyck wiens naam je sindsdien vrijwel niet meer tegen komt. En dat terwijl Aldo van Eyck in de tachtiger jaren als de Johan Cruijff van de Nederlandse architectuur bekend stond. Een vergelijking die nog zo gek niet was. Als architect was hij net zo creatief en ongrijpbaar als onze grootste voetballer ooit en net als Cruijff schuwde hij de controverse niet.

Aan de afdeling Bouwkunde van de Technische Universiteit Delft heb ik hem leren kennen. Hij was daar hoogleraar en ik werkte er aan het einde van de zeventiger jaren als docent. Kort voordat ik naar Finland verhuisde, kwamen wij elkaar een paar keer tegen als begeleiders van dezelfde studentengroep.

De eerste keer en tevens de laatste keer dat ik hem na die tijd opnieuw ontmoette, was in Finland in het najaar van 1982 ter gelegenheid van de uitreiking van de Wihuri prijs aan Van Eyck, een belangrijke Finse cultuurprijs. Voor het bijwonen van de prijsuitreiking was ik samen met mijn vrouw uitgenodigd.

De prijsuitreiking zou 's avonds plaats vinden in het Finlandia gebouw en daarna zouden de genodigden dineren in een deftig restaurant. Mevrouw Wihuri, de weduwe van de overleden industrieel naar wie de prijs vernoemd is, zou aanwezig zijn. Om kennis te maken met mevrouw Wihuri en met de laureaat was er de dag daarvoor een receptie georganiseerd in haar zomervilla in de buurt van Porvoo.

Wihuri-Palkinto 1982

Mikään ei ole yhtä katoavaista kuin mai- ne. Tämä pätee myös arkkitehti Aldo van Eyck'in, joka kuoli vuonna 1999 ja jonka nimeä ei sen jälkeen juurikaan ole nä- kynyt. Näin huolimatta siitä, että hänet tunnettiin 80-luvulla hollantilaisen arkki- tehtuurin Johan Cruffinä. Eikä tuo vertaus edes niin hullu ollutkaan. Hän oli arkkiteh- tina yhtä luova ja saavuttamaton kuin suu- rin jalkapallo sankarimme, ja kuten Cruiff hänkään ei pelänyt vastustajiaan.

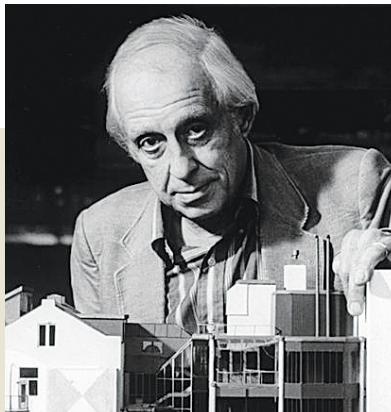
TU Delftin Arkkitehtiosastolla opin tunte- maan hänet. Hän oli silloin professorina ja minä 70-luvun loppupuolella dosenttina. Vähän ennen muuttoani Suomeen toi- mimme pari kertaa saman opiskelijaryh- män ohjaajina. Sen jälkeen ensimmäisen ja samalla viimeisen kerran tapasin taas

hänet Suomessa syksyllä 1982 tilaisuudes- sa, jossa Van Eyck sai Wihuri-palkinnon, tärkeän suomalaisen kulttuuripalkinnon. Minut oli kutsuttu vaimoni kanssa tuohon palkinnonjakotilaisuuteen. Palkinnonjaon oli määritä tapahtua illalla Finlandialossa ja sen jälkeen olisi illallinen kutsuvieraille hienossa ravintolassa. Rouva Wihuri, edes- menneen tehtailijan leski, jonka mukaan palkinto on nimetty, olisi myös läsnä. Tu- tustumista varten rouva Wihuriin ja pal- kinnonsaajaan oli järjestetty vastaanotto hänen kesähuivilassaan Porvoon lähellä. Tämä tapahtuma sattui aikaan, jolloin minä tuoreena maahanmuuttajana ahersin talomme laajennustyömaalla Espoossa. Pur- kutavaran poisvienti ja rakennustarvik- keiden tuontia varten olimme vaihtaneet

Deze gebeurtenis viel in de periode dat ik als kersverse emigrant druk bezig was met de uitbreiding en verbouwing van ons huis in Espoo. Om sloopmateriaal te kunnen afvoeren en bouwmateriaal te kunnen aanvoeren, hadden wij onze personenauto ingeruild voor een tweedehands Ford Transit. En met die keurig gewassen, witte bestelauto gingen wij gehaast op weg naar de zomervilla van mevrouw Wihuri. Het was al tamelijk laat toen wij vanaf een landweg de opritlaan opdraaiden. Die slingerende opritlaan leek oneindig lang, maar op een gegeven moment wisten de bomen uiteen en voor ons lag, aan een groot en glad geschoorend gazon, een prachtige villa. Op de rand van het gazon, keurig naast elkaar, met hun neuzen in de richting van de uitgang stonden grote zwarte personenauto's. Het was goed weer en de chauffeurs, die hier hun belangrijke bazen afgeleverd hadden, stonden gezellig met elkaar te praten. In een oogopslag zag ik dat zij via een draai

henkilöautomme käytettyyn Ford Transitin. Ja sillä puhtaaksi pestyllä valkoisella pakettiautolla lähdimme kiireen keskellä ajamaan rouva Wihurin kesähuville. Olimme jo vähän myöhässä kun käännyimme maantieltä huylan sisäänajokujalle. Mutkitteleva kuja tuntui loputtoman pitkältä, mutta viimein kuja aukeni ja edessämme oli laaja sileäksi niitetty nurmikkorinne ja komea huyla. Nurmikon reunalla, siististi vierekkäin, nokat lähtösuojaan seisoi rivi suuria mustia henkilöautoja. Oli hyvä ilma, ja kuljettajat, jotka olivat tuoneet tänne tärkeät pomonsa, seisivat mukavasti ruapatellen keskenään. Silmäväyläksessä huomasin, että he olivat kurvaamalla nurmikon kautta saaneet autonsa paikoilleen poislähtöä varten. Näytti minusta hyvältä idealta. Epäröimättä käännyin nurmikolle. Vaimoni kyllä vastusteli vielä, mutta se oli jo myöhäistä. Puolivälissä mutkka keskellä nurmikkoa tuli pysähdyks. Peruutin ja yritin

over het gazon hun auto in de juiste positie voor de terugrit gebracht hadden. Dat leek mij een goed idee. Onvervaard draaide ik het gras op. Mijn vrouw protesteerde nog, maar het was al te laat. Halverwege de bocht kwam ik midden op het gazon tot stilstand. Ik schakelde terug en probeerde opnieuw verder te komen met als gevolg dat de achterwielen zich in groeven in het boterzachte grasveld. Alle chauffeurs hadden hun hoofden inmiddels in onze richting gedraaid. Gegeneerd stapten wij uit onze bestelauto die midden op het gazon bleef staan. Via de rij zwarte mercedessen en de ons aanstarenden chauffeurs liepen wij naar de entree van de villa. Daar werden wij ontvangen door een butler die naar onze namen vroeg en ons vervolgens luid aankondigde bij de in de salon verzamelde

Aldo van Eyck

uudelleen päästä eteenpäin, sillä seurauskella, että takapyörät kaivautuivat pehmeään nurmikkoon. Kaikki kuljettajat olivat tietyistä kääntäneet päänsä meitä kohti. Noloina astuimme ulos pakettiautostamme, joka jäi seisomaan keskelle nurmikkoa. Mersurivin ja meitä tuijottavien kuljettajien ohi kävelimme huylan pääovelle. Siellä meidät otti vastaan vahtimestari, joka kysyi nimemme ja sen jälkeen ilmoitti kovaänisesti meidät salonkiin kokoontuneille

aanwezigen. Daar gaven wij allereerst mevrouw Wihuri een hand, spraken een paar woorden met haar en werden vervolgens voorgesteld aan enkele andere hoogwaardigheidsbekleders. Uiteraard was ook Aldo van Eyck samen met zijn vrouw aanwezig. Toen hij mij in de gaten kreeg, liep hij op mij af en kraaide: "jij hebt nieuwe schoenen gekocht", daarbij wijzend op mijn glimmen-de, zwarte schoenen. En dat klopte. Ik had nieuwe schoenen gekocht en een nieuw zwart pak, maar hetzelfde gold ook voor Van Eyck werd mij al gauw duidelijk.

Na wat drankjes en hapjes genuttigd te hebben en te hebben kennis gemaakt met die en gene was het tijd om weg te gaan. Tijd ook om te proberen onze bus van het gazon weg te krijgen. Gelukkig was er nog een Nederlands echtpaar op de receptie aanwezig, de hoofdredacteur van een Nederlands architectuurtijdschrift en zijn vrouw. Aan hen legde ik ons probleem met de Ford Transit uit. Zij boden aan ons te

läsnäolijoille. Siellä kättelimme ensin rouva Wihuria, vähdoimme muutaman sanan hänen kanssaan, ja sitten meidät esiteltiin muutamalle muulle arvojenkilölle. Tie-tenkin läsnä oli myös Aldo van Eyck vaimoineen. Kun hän sai minut silmiinsä, tuli hän luokseen ja hihkaisi: "sulla on uudet kengät!" osittain kiiltäviä mustia kenkiäni. Se olikin totta. Olin ostanut uudet ken-gät ja uuden tumman puvun, mutta sama pääti myös Aldo van Eykiin, se tuli minulle pian selväksi.

Nauttuumme joitakin juomia ja pikku-herkuja ja tehtyämme tuttavuutta yh-den-sun- toisenkin kanssa oli aika lähtää pois. Myös aika yrittää saada pakettiauttomme pois nurmikolta. Onneksi paikalla oli myös toinen hollantilainen pariskunta, alankomaalaisen arkitehtuurilehden päätoimittaja vaimoineen. Kerroin hänen ongelmaamme Ford Transitin kanssa. He lupasivat auttaa meitä. Niinpä vaimoni istui

helpen. Mijn vrouw ging achter het stuur zitten en met zijn drieën duwden wij de bus vooruit. Het lukte nu wel om de draai te maken en weer op de weg te komen. Beschaamd keken wij achterom naar de diepe geulen die de achterwielen van onze bus in het gazon gemaakt hadden.

De Uitreiking van de Wihuri prijs vond plaats in het Finlandia gebouw en het diner in hotel restaurant Kalastajatorppa. Over de prijsuitreiking valt weinig te vertellen. Het diner daarentegen was gedenkwaardig. Er was een hoofdtafel waaraan mevrouw Wihuri, het echtpaar Van Eyck, de Nederlandse ambassadeur, de directeur van het Architectuur museum en andere hoge gasten zaten. Daaromheen stonden een paar tafels voor de andere genodigden. Aan een van die tafels zaten mijn vrouw en ik met het eerder genoemde Nederlandse echtpaar, een Fins architecten echtpaar en de secretaris van de Wihuri Stichting met zijn vrouw. In die tijd was het in Nederland

auton rattiin ja me kolmisin työnsimme autoa eteenpäin. Niin meidän onnistui kurvata auto taas tielle meno-suuntaan. Noloina katsoimme taaksepäin syväuria, jotka takapyyrämmi olivat tehneet nurmikkoon. Wihuri-palkinnon luovutus tapahtui Finlandia-talossa, ja illallinen tarjottiin hotelli Kalastajatorpan ravintolassa. Palkinnon jaosta ei ole paljon kerrottavaa. Illallinen sen sijaan oli huomattavampi tapahtuma. Ravintolasalissa oli päällystää, jossa istuivat rouva Wihuri, pariskunta Van Eyck, Alankomaiden suurlähettiläs, Arkkitehtuurimuseon johtaja ja muita korkea-arvoisia vieraita. Sen ympärillä oli muutamia pöytää muille kutsutuille. Yhdessä niistä istuin vaimoni sekä aiemmin mainitsemani hollantilaisen pariskunnan, erään suomalaisen arkitehtipariskunnan ja Wihuri-säätiön sihteerin ja hänen vaimonsa kanssa. Niihin aikoihin oli Hollannissa tapana pukeutua hyvin rennosti. Minun oli pitänyt, kuten jo kerroin, ostaa

de gewoonte om zeer informeel gekleed te gaan. Ik had, zoals gezegd, voor de gelegenheid een keurig zwart pak met stropdas moeten kopen en hetzelfde gold voor de journalist en voor Aldo van Eyck. De geboren anarchist Van Eyck die uit principe nooit een stropdas droeg, had het bestaan een witte stropdas te kiezen bij zijn witte overhemd. Wat dat betreft detoneerde de kleding van de Nederlanders met die van de Finse heren die vrijwel allemaal een rokkostuum droegen. En ook de tafelrede die Van Eyck hield, had niet de inhoud die de Finnen van een dankbare prijswinnaar verwachtten. Van Eyck memoreerde hoe hij vlak na de Tweede Wereldoorlog in Finland per trein had rond gereisd om de Finse architectuur te bekijken. Een verhaal dat door de Finnen instemmend gehoord werd, maar toen hij vervolgens met smaak vertelde dat er in die tijd in alle treinwagons nog spuugbakken stonden waarin de pruimende Finnen hun speek-

tilaisuutta varten tumma puku ja solmio, sama koski myös päätöimittajaa sekä Aldo van Eyckiä. Synnynnäinen anarkisti Van Eyck, joka periaatteen vuoksi ei koskaan käyttänyt solmiota, oli myöntynyt hankkiamaan valkean solmion käytettäväksi valkoisen paitansa kanssa. Silti ei hollantilaisten pukeutuminen kuitenkaan ollut oikein sopusoinnussa suomalaisen herrojen kanssa, joilla lähes kaikilla oli frakit. Myöskään Van Eyckin puhe, jonka hän piti illallispöydässä, ei sisällöttää vastannut suomalaisen odotuksia kiitolliselta palkinnonsaajalta. Van Eyck muisteli, kuinka hän pian toisen maailmansodan jälkeen matkusti junalla Suomessa arkitehtuuria katsomassa. Tarinaa suomalaiset kuuntelivat myötämielisesti, mutta kun hän sitten kuvaili värikkäästi, että siihen aikaan kaikkissa junanvaunuissa oli sylkykuiti, joihin suomalaiset syljeksivät mällisylyknsä, silloin kasvot kivettyivät. Hän puhui myös laajasti sodasta, jota britit

sel kwijt konden, verstrakten de gezichten. Ook ging hij uitgebreid in op de oorlog die de Britten een paar maanden eerder op de Falkland eilanden gevoerd hadden. In dat stukje van zijn speech sprak hij over The Greater Falklands als hij Groot Brittannië bedoelde. De Finnen luisterden beleefd, maar leken niet echt gecharmeerd van het dankwoord, waarin nauwelijks over architectuur gesproken werd.

Het aan onze tafel gezeten Nederlandse echtpaar gedroeg zich ook niet bepaald naar Finse maatstaven. Het feit dat er geen asbakken op tafel stonden, verhinderde hen niet om tussen elke gang een sjekkie te draaien en de peuken vervolgens op hun bord uit te drukken.

Voor mij was het een leerzame ervaring die mij duidelijk maakte dat het cultuurschil tussen Nederlanders en Finnen groter was dan ik dacht.

Carel van Bruggen

17

muutamaa kuukautta aikaisemmin kävivät Falkland-saarella. Tässä osassa puhetaan hän mainitsi The Greater Falklands tarkoittaen Isoa Britaniaa. Suomalaiset kuuntelivat kohteliaasti, mutta eivät tuntuneet hyvin ilahdeltalta kiitosanoista, joissa arkkitehtuurista tuskin mitään mainittiin.

Pöydässämme istunut hollantilaispariskunta ei myöskään käyttäytynyt aivan suomalaisen mittapuun mukaisesti. Se, ettei pöydällä ollut tuhakuppia, ei estänyt heitä joka ruokalajin väillä pyörättämästä sätää, ja sitten painamasta tumpin sammusiai lautaseensa.

Minulle tämä oli kaikkineen opettavainen kokemus, joka teki minulle selväksi, että hollantilaisten ja suomalaisen välinen kulttuuriero oli suurempi kuin mitä olin ajatellut.

Carel van Bruggen

(käännös Pirkko van Bruggen)

In deze aflevering verkennen we de wijde omgeving van Salo via Perniö naar Hanko aan de zuidkust.

Jacques
Groenendijk

Perniö (Zweeds: *Bjärnå*) is een kerkdorp in de voormalige gelijknamige gemeente in de Finse provincie West-Finland. Sinds 1 januari 2009 hoort Perniö bij de gemeente Salo.

Bezienswaardig is de natuurstenen St. Laurentius kerk uit de tweede helft van de 15^e eeuw met zijn drie-schips indeling en ruimte voor 800 personen. Deze lange rechthoekige kerk zonder kerktoren heeft aan de noordkant een lage sacristie en aan de zuidkant een wapenkamer. In 1746 heeft de kerk een losstaande klokkenstoel gekregen. Het interieur bevat

gewelfschilderingen uit het einde van de 15^e eeuw, gemaakt door leerlingen uit de school van de beroemde kunstenaar Petrus Henriksson. Vanaf 1667 zijn er diverse gewelven wit geschilderd, die opnieuw zichtbaar zijn gemaakt in 1904. De oude raamdecoraties zijn helaas vernietigd. Uit de Middeleeuwen is een groot aantal houten sculpturen of hun fragmenten bewaard gebleven. Tegenwoordig is de kerk versierd met een middeleeuws, groot houten kruisbeeld, dat waarschijnlijk in de 14^e eeuw in Finland gemaakt is. Een sculptuur, uit het begin van de 14^e eeuw, voorstellende de maagd Maria en het kindje Jezus is bevestigd aan de tweede pilaar van het zuidelijke schip. De neogotische preekstoel is gemaakt in 1865.

18

Kuninkaantien varrella 4

Salo - Hanko

Tässä jaksossa tutustumme Salon laajaan ympäristöön, matkaamalla Perniön kautta eteläraanikolla sijaitsevaan Hankoon.

Perniö (Ruotsiksi *Bjärnå*) on entinen kunta, ja nykyinen kirkonkylä Itä-Uudellamaalla. Perniö liittyi Salon kuntaan 1. tammikuuta 2009.

Luonnonkivistä rakennettu Pyhän Laurin kirkko on näkemisen arvoinen. Tämä 1400-luvun puolivälissä rakennettu kirkko on kolmilaivainen, ja siinä on istumapaikkoja 800 hengelle. Kyseessä on torniton suorakaiteinen kirkko, jonka pohjoispuolella on matala sakaristo ja eteläpuolella asehuone. Vuonna 1746 kirkko sai erillisen kellotapolulin.

Interieur St. Laurentiuskerk, Perkiö. | Pyhän Laurin kirkon sisätiloja, Perniö.

Kirkon sisällä voi ihastella 1400-luvun loppulla tehtyjä maalauskia, joiden tekijät kuuluvat tunnettua taiteilijaa, Petrus Henrikssonia, seuraavaan oppikuntaan. Vuodesta 1667 lähtien niitä on eri vaiheissa kalittu peittoon, kunnes ne otettiin taas esille vuonna 1904. Vanhat lasi-ikkunamaalaukset ovat valitettavasti tuhoutuneet. Keskijalalta

St. Laurentiuskerk in Perkiö. | Pyhän Laurin kirkko Perniössä.

on säilynyt suuri määrä puuveistoksia tai niiden katkelmia. Nykyään kirkkoa koristaa keskiaikainen, suurikokoinen puinen triumfikrusifiksi, joka on luultavasti Suomalaista työtä 1300-luvulta. Eteläläivan toiseen pilariin on kiinnitetty Neitsyt Maria ja Jeesus-lapsi - patsas, joka on peräisin 1300-luvun alkupuolelta. Uusgoottilainen saarnastuoli on tehty vuonna 1865.

Barokkityylinen viimeistä ehtoollista kuvaava alttaritaulu on vuodelta 1703. Sen tekijäksi on mainittu Lauri Myra, ja siihen on tehty ornamoitu kehys vuonna 1667. Länsäkki kirkossa on puisia hautausvaakunoita ja suuri määrä hautakiviä 1500- ja 1600-luvuilta, sekä seitsemän kalkkikivistä hautaa. Se, että Perniö sijaitsee vikkaan Kuninkaantien varrella, on luultavasti aikoinaan myötävaikuttanut päättökseen rakentaa valtavan suuri kirkko tälle paikalle.

Perniössä sijaitsee myös suuri **Näsön tila**. Kuningas Kustaa Vaasa perusti tämän tilan, tai kiinteistön, vuonna 1555, ja tila liitettiin pappilaan. Tilaa laajennettiin vuosisatojen aikana useaan otteeseen, ja vuonna 1690 se siirrettiin nykyiselle paikalleen. Vuodesta 1758 lähtien tilan omistus vaihtui kruunulta yksityisomistukseen, ensin Gyldenärin suvulle, sitten järjestysksessä seurasivat de la Gardien, Wrangelin, Lieven, Clodt von von Jürgensburgin, Creutzin ja Björkenheimin suvut. Tila on nykyisin Silénin suvun omistuksessa. Koko päärakennus molempine siipipineen rakennettiin vuonna 1790. Tiluksilla viljellään vieläkin paljon maataloustuotteita, kuten vehnää ja sokerijuurikasta. Sisäpihalla on monenlaisia rakennuksia, mukaan lukien kymmenien hevosten talleja.

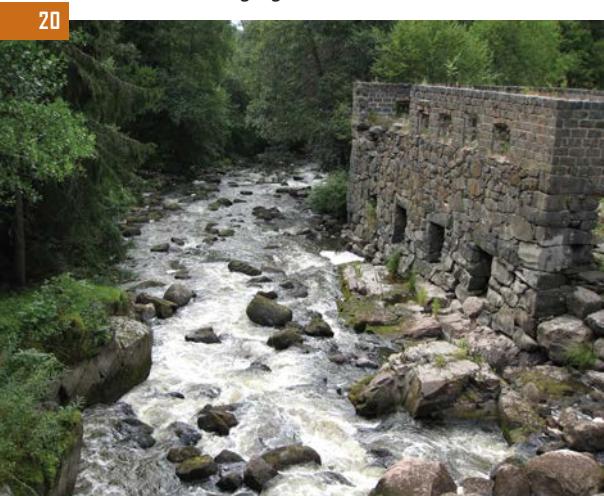
Boerderij Näse. | Näsin tila.

Het barokke altaarstuk met de afbeelding van het avondmaal is uit 1703. Het is van de hand van Lauri Myra en heeft een versierde lijst uit 1667. Daarnaast zijn er in de kerk houten grafwapenschilden, een groot aantal grafstenen uit de 16^e en 17^e eeuw en zeven kalkstenen graven te bezichtigen.

Het feit dat Perniö aan de drukke Koningsweg ligt zal er in het verleden mede toe

hebben bijgedragen een dergelijk grote kerk te bouwen.

In Perniö staat ook een grote boerderij genaamd **Näse**. Deze boerderij of landgoed werd opgericht in 1555 door koning Gustav Vasa en werd aan de kerk toegewezen. De boerderij is door de eeuwen heen steeds verder uitgebreid en in 1690 verhuisde het naar de huidige locatie. Vanaf 1758 werd het kroondomein particulier eigendom van achtereenvolgens de volgende families Gyldenär, de la Gardie, Wrangel, Lieven, Clodt von Jürgensburg, Creutz en Björkenheim. De boerderij is tegenwoordig eigendom van de familie Silén. Het gele hoofdgebouw met beide vleugels dateert uit 1790. Er worden nog steeds grote hoeveelheden agrarische producten verbouwd zoals o.a. tarwe en suikerbiet. Op de binnenplaats staan allerlei bebouwingen waaronder stallen die plaats bieden aan tientallen paarden.

Restanten watermolen. | Vesimyllyn rauniot.

Latokartanon (Ruotsiksi *Ladugården*) kosken läheisyydessä sijaitsevat vanhat teollisuusalueet, niihin kuuluvine kartanoineen, kirkkoineen, patoineen ja rautateollisuuden tehdasrakennuksineen,

kertovat Perniön 1600-luvulta juontavasta rautateollisuudesta. Luultavasti paikalla sijaitsi mylly jo 1300-luvulla. Vuonna 1550 Näsin kuninkaankartano sai mailleen koskeen rakennetun vesimyllyn, jossa oli neljä paria myllynkiviä. Vuonna 1556 koskeen rakennettiin vesisaha, joka uusittiin 1660-luvulla. 1900-luvulla paikalla toimi vielä pieni voimala. Joen varrella sijaitsee luontopolku ja informaatiotauluja. Täällä on myös yksi Suomen parhaista perhokalustuspaiikoista.

Perniöstä länteen sijaitsevat entisen **Matihildedalin** rautaruukin maat. Ruukki oli kulttuurihistoriallisesti merkittävä, koska sillä oli tärkeä rooli Suomen teollistumisessa. Jo 1600-luvulla alueelle perustettiin ensimmäiset valimot, ja vielä tänään päivänä alueella on metalliteollisuutta. Vuonna 1825 Robert Bremer löysi maasta rautasuonen, ja tuosta alkoi Hummeldalin ja sitä

Langs de stroomversnellingen bij **Lato-kartano** (Zweeds: *Ladugården*) verhalen de restanten van voormalige fabrieksterreinen en de daarbij behorende landgoederen, kerken, dammen en fabrieksgebouwen over de ijzerindustrie in Perniö sinds de 17e eeuw. Waarschijnlijk stond hier al een watermolen in de 14^e eeuw. In 1550 werd er op het Koninklijke landgoed Näse een watermolen in de stroomversnelling gebouwd met vier paar molenstenen. In 1556 werd in de stroomversnellingen een zaagmolen gebouwd, die omstreeks 1660 werd gerenoveerd. In de 20^e eeuw is er nog een kleine krachtcentrale in bedrijf geweest. Langs de rivier, die een van de beste plekken van Finland is voor vliegvissen, loopt een natuurpad met informatieborden.

Ten westen van Perniö bevinden zich de terreinen van de vroegere ijzergieterijen van onder andere Mathildedahl. Deze zijn van cultuurhistorisch belang omdat

ympäröivän alueen kukoistuskausi. Hänen poikansa Viktor Zebor Bremer otti tehtaan johtoonsa, ja perusti Hummeldalii vuonna 1852 uuden tehtaan, ja nimesi sekä tehtaan että sitä ympäröivän kylän vaimonsa Mathildan mukaan Mathildeläiksi. Mathildaista tuli myöhemmin käsite.

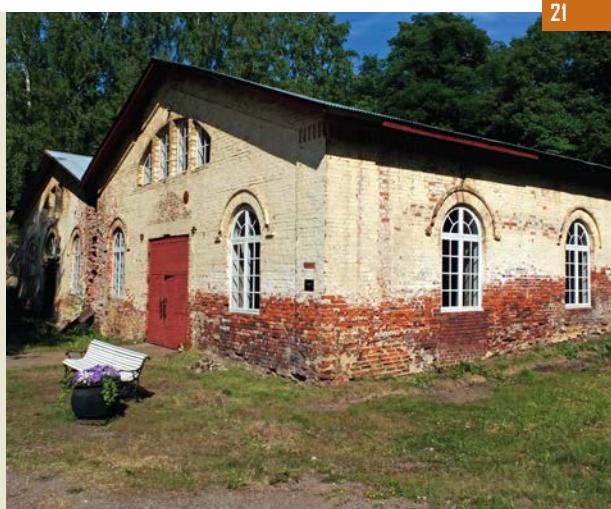
Rautaruukki oli enemmän kuin vain työpaikka. Työläisille oli järjestetty asuntoja, ja muistikin tarpeista pidettiin huoli. Kaikki työläiset jäivät alueelle asumaan pidemmäksi aikaa, ja poistuivat alueelta vain harvakseltaan. Alueella on edelleen taloja, joissa voi käydä tutkimassa asuinympäristön vuosisatain taakse ulottuvaa historiaa. Kokonaisuudessan alueella on edelleen mahdollista aistia typillistä 1800-luvun ruukin tunnelmaa, sen tuntee puissa taloissa, jotka on maalattu perinteikkäästi punaisiksi, tehdaskennuksissa, historiassa, kulttuurissa, luonnossa, ja etenkin itse kylän elämässä.

Ijzergieterij Mathildedahl. | Mathildedalin rautaruukki.

ze een belangrijke rol speelden in de geschiedenis van de Finse industrialisering. Reeds in de 17^e eeuw ontstonden in deze regio de eerste gieterijen en tot vandaag de dag is de metaalindustrie hier nog sterk vertegenwoordigd.

In 1825 ontdekte Robert Bremer ijzererts in de grond, waarmee de glorietijd voor de Hummehdal fabriek en de hele regio

Oude fabriekshallen. | Vanhoja tehdashalleja.

Nykyään rakennukset palvelevat kulttuurinäyttelyiden. Mathildedalin satamaan on ankkuroitu vanha jokilaiva m/s Svanbad, josta on tehty ravintola. M/s Stella

22

Het Emigratie Monument met de namen van 93 Finse gemeenten die meer dan 10% van hun bevolking zagen vertrekken door emigratie. | Siirtolaismonumentti, johon on merkitty ne Suomen 93 kuntaa, jotka menettivät väestöstään vähintään 10 % siirtolaisuudelle.

Polariksella taas voi tehdä risteilyn Salon ja Mathildedalin välillä.

Hangon kaupunki (Ruotsiksi *Hangö*) perustettiin vuonna 1874, sen jälkeen kun Hanko-Hyvinkää-rautatierata otettiin käyttöön vuonna 1872. Kaupunki perustettiin tsaari Aleksanteri II:n keisarillisella luvalla. Nykyään yli 9000 asukkaan Hanko on kaksikielinen satamakaupunki ja kylpyläpaikka. Se on suomen eteläisin kaupunki, ja se on tunnettu venesatamastaan ja upean saariston läheisyydes-sä sijaitsevasta kongressikeskuksestaan. Yli 400 000 suomalaista lähti aikoinaan (vuosien 1881 ja 1931 välissä) Hangon

begon. Zijn zoon Viktor Zebor Bremer nam de fabriek van hem over en stichtte in 1852 een nieuwe fabriek in Hummeldorf en vernoemde die evenals het hele dorp, naar zijn vrouw Mathilda. De naam Mathildedal werd later een begrip.

De ijzerfabriek was veel meer dan een werkplek voor arbeiders. Er was behuizing geregeld voor de werknemers evenals alle andere noodzakelijke behoeften. De arbeiders bleven hier langere tijd wonen en verlieten nauwelijks de omgeving. In de overgebleven huisjes in Mathildedal kan men zich nog verwonderen over de eeuwenoude geschiedenis van deze woonomgeving. Het gehele ademt nog de sfeer van een typisch 19^e eeuws milieus van ijzergieterijen zoals de houten huizen geschilderd in de traditionele rode kleur, fabrieksgebouwen, geschiedenis, cultuur, natuur en vooral ook het leven in het dorpje zelf.

Tegenwoordig doen de gebouwen dienst als centrum van culturele bezienswaar-

kautta etsimään onneaan Amerikasta ja Kanadasta. Siirtolaismonumentti lentävine kurkineen muistuttaa itäsatamassa suuren siirtolaisuuden ajasta.

1800-luvulla Hangosta kehkeytti tyyliläis kylpyläkaupunki rikkaille ja aatelisille venäläissuvuille, tsaareille ja taiteilijoille, jotka rakennuttivat upeita puuhuviloita rannikon tuntumaan. Venäläishuviloita Appelgrenintiellä kutsutaan Vanhoiksi Rouviksi, ja niillä on nimiä kuten Maija, Eva, Doris ja Thalatta. Muutama näistä huviloista on kunnostettu upeasti, ja niissä toimii majataloja ja B&B-yrityskiä.

Kuuluisa Marsalkka C.G. Mannerheim omisti aikanaan alueella 'De fyra vindarnas hus'-nimisen kahvilan (suomeksi 'Neljän tuulen tupa'). Se on edelleen suosittu sekä turistien, että paikallisten keskuudessa. Rannoilla on lisäksi paljon muitakin ravintoloita.

Hangon regatta on kaupungin tärkein ke-

digheden. In de haven van Mathildedal ligt de oude rivierboot m/s Svanbad die omgebouwd is als restaurant. Met m/s Stella Polaris kan een boottocht gemaakt worden tussen Salo en Mathildedal.

Hanko (Zweeds: *Hangö*) is gesticht in 1874, nadat in 1872 de Hanko-Hyvinkää spoorweg in gebruik genomen was. De keizerlijke toestemming voor de stad werd gegeven door Tsaar Alexander II. Tegenwoordig is het een tweetalig havenstadje en badplaats met ruim 9000 inwoners op de uiterste zuidwestpunt van Finland met een populaire jachthaven en congrescentrum nabij een prachtige archipel. In het verleden (tussen 1881 en 1931) verlieten vanuit Hanko meer dan 400.000 Finnen hun vaderland om hun heil te gaan zoeken in het verre Amerika en Canada. Het Emigratie Monument met vliegende

kraanvogels herinnert in de oostelijke haven aan deze massale emigratie.

In de 19e eeuw bloeide Hanko als sjiek kuuroord voor rijke adellijke Russische families, Tsaren en kunstenaars, die langs de kust prachtige houten villa's lieten bouwen. De Russische villa's langs de Appelgrenintie worden de Oude Dames genoemd, en dragen namen als Maija, Eva, Doris en Thalatta. Een aantal ervan is prachtig gerestaureerd en biedt sfeervol onderdak als guesthouse of B&B.

De beroemde veldmaarschalk C.G. Mannerheim was hier eigenaar van een café genaamd 'De fyra vindarnas hus' (Nederlands: 'Het huis van de vier winden', Fins: 'Neljän Tuulen Tupa'). Het is nog steeds erg populair zowel onder toeristen als ingezetenen. Langs de stranden zijn er nog meerdere horecagelegenheden.

Een van de houten villa's 'Villa d'Angleterre'. | Puuhuvila, 'Villa d'Angleterre'.

Haven van Hanko met de kerk en de watertoren. | Hangon satama, kuvassa kirkko ja vesitorni

De regatta van Hanko is het belangrijkste evenement in de zomer. Zeilenthousiassten beconcurrenren elkaar voor de kust en zorgen voor bewonderende blikken in de

havens. Andere traditionele zomer activiteiten zijn de 'Tennis week', de 'Sea Horse' paardenraces, het 'Zomertheater' en het 'Hanko Muziek Festival'.

24

säitäpahtuma. Purjehdusintoilijat kisaavat tuolloin rannikolla, ja saavat osakseen ihalevia katseita satamissa. Muita perinteisiä kesäaktiviteetteja ovat amatöörtennisviikko 'Sanoma Hanko Tennis', 'SeaHorse week'-esteratsastuskilpailu, kesäteatteri ja Hangon musiikkijuhat.

Hangon horisonttia hallitsevat kirkko ja vesitorni. Molemmat saivat nykyiset muotonsa toisen maailmansodan jälkeen, neuvostarmeijan tuhottua alueen alkuperäiset rakennukset.

Hangolla on pitkä sota- ja meritaisteluhistoria. Riilahden meritaistelu käytiin Ruotsin ja Venäjän laivastojen välillä Hankoniemen pohjoispuolella sijaitsevassa Riilahdessa vuonna 1714. Taistelu oli Venäjän laivaston ensimmäinen voitto.

Linnoitusten rakentaminen Hankoniemeen aloitettiin jo 1700-luvun lopulla, kun Ruotsalaiset rakensivat kolme erillisät linnoitusta ulkosaarille. Linnoitukset

siirtyivät Venäjän haltuun vuonna 1809, ja myöhemmin Englannin kuninkaallinen laivasto pomitti niitä Krimin sodan aikana. Viimein linnoituksen oma väki räjäytti sen vihollisuksien aikana.

13. maaliskuuta 1940 solmitussa, ja talvisodan lopettaneessa Moskovan rauhansopimuksessa sovittiin, että Hanko vuokrattiisiin Neuvostoliitolle laivastotukikohdaksi seuraavaksi 30 vuodeksi. Jatkosodan aikana, joulukuussa 1941, neuvostojoukot kuitenkin pakotettiin poistumaan Hangosta. Merkittävää oli, että hetken kestänyttä venäläis-suomalais-rintaman suomalaista puolta vartioivat ruotsalaiset vapaaehtoisjoukot. Juoksuhautojen ja muiden sodan jäänteiden keskelle on nyt rakennettu museo.

Hangon laivastotukikohdan rooli siirtyi Porkkalalle. Tästä sovittiin Suomen ja Neuvostoliiton välillä solmitussa aselevossa 19. syyskuuta 1944. Neuvostoliitto

De skyline van Hanko wordt gedomineerd door de kerk en de watertoren. Beiden kregen hun huidige contouren na de Tweede Wereldoorlog daar de oorspronkelijke gebouwen of beschadigd of vernield waren door het Sovjet leger.

Hanko heeft een lange historie van oorlogen en zeeslagen. De 'Slag van Gangut' tussen de Zweedse en Russische marines werd uitgevochten in 1714 in de archipel ten noorden van het schiereiland. De slag was de eerste overwinning van de Russische vloot ooit.

De bouw van de fortificaties op het Hanko schiereiland is al gestart in het einde van de 18e eeuw toen de Zweden drie aparte forten construeerden op de buiteneilanden. De forten zijn veroverd door Rusland in 1809 en zijn later, tijdens de Krimoorlog, gebombardeerd door de Engelse Royal Navy. Uiteindelijk zijn ze tijdens die

vijandelijkheden opgeblazen door hun eigen verdedigers.

In het Vredesverdrag van Moskou dat op 13 maart 1940 een einde maakte aan de Winteroorlog, werd afgesproken dat Hanko verhuurd werd aan de Sovjet-Unie als militaire basis voor een periode van 30 jaar. Tijdens de Vervolgoorlog, werden Sovjettroepen begin december 1941 gedwongen te evacueren uit Hanko. Opmerkelijk was dat het korte Russisch-Finse front op het schiereiland aan de Finse kant gedeeltelijk werd bewaakt door vrijwilligerstroepen uit Zweden. Tussen de loopgraven en andere overblijfselen van die oorlog staat nu een museum.

De rol van de marinebasis in Hanko werd overgenomen door Porkkala. In de wapenstilstand tussen Finland en de Sovjet-Unie van 19 september 1944 was dit overeengekomen. De Sovjet-Unie deed

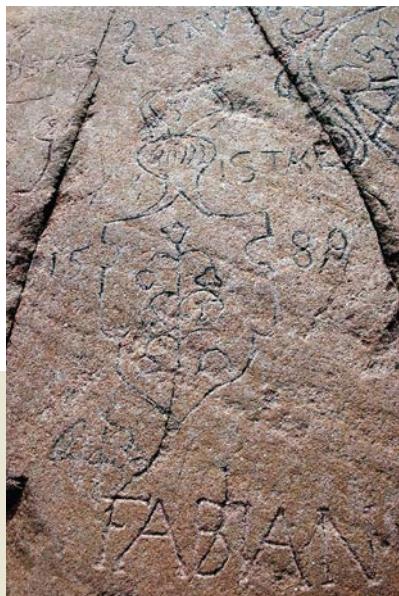
Vuurtoren van Bengtskär. | Bengtskäri majakka.

formeel pas afstand van de huurovereenkomst van Hanko in het verdrag van de Vrede van Parijs in 1947.

Hauensuoli (Zweeds: Gaddtarmen)

Lang voor Hanko een havenplaats werd diende de inham als ankerplaats voor zeilschepen op de Oostzee. In de nauwe inham Hauensuoli, tussen twee rotseilanden wachtten zeelieden de storm af. Ze graveerden zo'n 600 namen, initialen en verhalen in

Rotsinkervingen bij Hauensuoli. | Kallioon kaiverrettuja merkintöjä, Hauensuoli.

luopui virallisesti vuokraoiseudestaan Hankoon vasta vuonna 1947 solmitussa Pariisin rauhansopimuksesta.

Hauensuoli (Ruotsiksi Gaddtarmen)

Kauan ennen kuin Hangosta tuli satamapaikka, sen lahti toimi ankkuripaikkana Itämeren purjelaivoille. Hauensuolen kapeassa, kahden luodon välissä sijaitsevassa salmessa merenkävijät saattoivat odottella myrskyn laantumista. He kaiversivat yhteensä noin 600 nimeä, puumerkkiä ja

de rotsen. Dit gasterboek van de Oostzee voert terug tot de 16e eeuw. Vanuit Hanko worden 's zomers dagelijks bootexcursies naar Hauensuoli georganiseerd.

Vuurtoreneiland Bengtskär

Vanuit Hanko kan men een interessante trip maken naar het vuurtoreneiland Bengtskär, 25 km uit de kust. Bengtskär is de meest zuidelijke bewoonde plek in Finland. Op het eiland staat de hoogste vuurtoren van Scandinavië (52 m), gebouwd in 1906 en tegenwoordig een vuurtoren-museum. Er is tevens een postkantoor en café-restaurant. Ook kan men in de vuurtoren overnachten in een van de 6 luxe hotelkamers. De vuurtoren is in de zomer dagelijks geopend van 10 tot 19 uur, en er worden bootexcursies georganiseerd vanuit Hanko, Kasnäs en Rosala.

Jacques Groenendijk

tarinaa kallioon. Vanhimmat merkinnät tässä Itämeren vieraskirjassa ovat 1500-luvulta. Kesäisin Hangosta lähee päivittäin veneeretkiä Hauensuooleen.

Bengtskärin majakkasaari

Hangosta voi tehdä mielenkiintoisen retken Bengtskärin majakkasaarelle, joka sijaitsee 25 kilometrin päästä rannikosta. Bengtskär on Suomen eteläisin asuttu paikka. Tämä Skandinavian korkein majakka (52 m) on rakennettu vuonna 1906, ja se toimii nykyään majakkamuseona. Sieltä löytyy myös postitoimisto ja kahvila-ravintola. Majakkaan on rakennettu 6 ylellistä hotelliuhonetta, joten siellä voi myös yöpyä. Majakka on kesäisin avoinna joka päivä klo 10-19, ja sinne järjestetään risteilyjä Hangosta, Kasnästä ja Rosalasta.

Jacques Groenendijk

Käännös: Hanna-Mari Kuisma

finntra waalwijk b.v.

AUTOTRANSPORT KULJETUKSET

**VOOR PARTICULIEREN
EN BEDRIJVEN**

koel en vries
verwarmd
stuks- en pallets
verhuizingen

**YKSITYISILLE
JA YRITYKSILLE**

kylmä ja pakaste
lämpö
paketit ja paletit
muutot

NEDERLAND - FINLAND

afhalen en bestellen in
de gehele BENELUX

FINLAND - NEDERLAND

noudot ja toimitukset
BENELUX-maissa

elke week groupagedienst
af Waalwijk

joka viikko kappaletavaralähtöjä
Waalwijkistä

Keurweg 4, 5145NX Waalwijk – Postbus 450, 5140AL Waalwijk
Telefoon +31(0)416 – 561442, Fax +31(0)416 – 561440, e-mail info@finntra.nl

VDM Webshop

- Moderne glaskunst
- Elandleer

Kijk onder agenda voor
Beurzen en Fairs.
Bestellen via de website.

www.vdm-glaskunst.nl

www.elandleer.nl

Sisu, sauna, Sibelius en ook heavy metal

Vele speciale evenementen en concerten zijn er in Finland, maar ook in de rest van de wereld gepland in 2015 ter herinnering aan de 150e geboortedag van de Finse nationale componist Jean Sibelius. We vragen twee insiders om tips hoe te genieten van de jubileumkoorts en we komen er achter wat Sibelius en heavy metal gemeen hebben.

Wif Stenger

De Finse pianist Folke Gräsbeck is bijzonder betrokken bij Sibelius, door de uitvoeringen van tweederde van zijn ongeveer 600 stukken, inclusief premières van 90 zeldzame en pas ontdekte werken. Gräsbeck zocht de soundtrack uit, inclusief een aantal van zijn eigen opnamen om de *Sibelius and the World of Art* expositie te begeleiden in het Ateneum Art Museum in Helsinki. (tot 22 maart 2015).

In april geeft Gräsbeck een album uit met muziek gespeeld op Sibelius' eigen piano en opgenomen in het huis van Sibelius genaamd Ainola, 40 kilometer ten noorden van Helsinki. De Steinway, een geschenk aan Sibelius ter gelegenheid van zijn 50^e verjaardag is nu dus 100 jaar oud.

"Het is puur genot om te spelen met een warme, subtiele lyrische klank" zegt Gräsbeck, "en er zijn bepaalde spirituele vibraties in de atmosfeer van dat huis".

Samen met dirigent Osmo Vänskä en het Lahti Symfonie Orkest speelt Gräsbeck op vele tracks van een pas door BIS Record's gecompleteerde CD box met alle bekende stukken van Sibelius.

28

Sisu, sauna, Sibelius ja vielä hevi

Vuonna 2015 on Suomessa – ja muuallakin maailmassa - suunnitellailla monia tapahtumia ja konsertteja Suomen kansallissäveltäjän, Jean Sibeliuksen syntymän 150-vuotisjuhlan tiimoilta. Kysyimme kahdelta asiantuntijalta, kuinka he aikovat juhlisataa tapahtumaa ja saimme selville, mitä yhteistä hevimusikiilla ja Sibeliuksella on.

Suomalainen pianisti Folke Gräsbeck on Sibeliuksen musiikin asiantuntija, ja hän on uransa aikana esittänyt kaksi kolmasosaa Sibeliuksen noin 600 teoksesta, mukaan luettuna 90:n harvinaisen, myöhemmin löytyneen teoksen ensiesitykset. Gräsbeck kokosi Ateneumin taidemuseon näytellylle *Sibelius ja taiteen maailma*-soundtrackin, johon kuuluu osana myös hänen omia esityksiään (näyttely avoinna

Folke Gräsbeck

22. maaliskuuta asti).

Huhtikuussa julkaistaan Gräsbecken musiikkialbumi, joka on nauhoitettu Sibeliuksen kotitalossa Ainolassa ja jolla hän soittaa Sibeliukselle kuulunutta pianoa.

Sibeliusmonumentti Helsinki, (Eila Hiltunen) | Sibeliusmonumentti (Eila Hiltunen), Helsinki (foto | kuva Daniël Loos)

Stainway, joka lahjoitettiin Sibeliukselle hänen 50-vuotispäivänään, on nyt siis 100 vuotta vanha. "Nautin lämpimästä, hienostuneesta, runollisesta äänestä", toteaa Gräsbeck, ja jatkaa "ja paikassa on erityistä henkistä väreilyä."

Gräsbeck soittaa kapellimestari Osmo Vänskän johdolla suurimman osan esityksistä yhdessä Lahden sinfoniaorkesterin kanssa BIS Recordsin CD-kokoelmaa varten, johon sisältyvät kaikki Sibeliuksen tunnetuimmat teokset.

Viisi vuosikymmentä 68 CD:llä

"Nyt kun 68 CD:n laatikko on valmis, on mahdollista kuunnella Sibeliuksen koko repertuaari vuodesta 1883 vuoteen 1931", kertoo Sibelius ekspertti Folke Gräsbeck. "Sibeliuksen musiikkissa tärkeänä elementtinä on voimakas melodia. Jopa hänen var-

haisimmassa tuotannossaan on kuultavissa mielenkiintoisia melodioita. Vaikka hän ei vielä omannutkaan romanttisia musikaalisia Kalevalaisia aakkosia, jotka hän tavoitti *Kullervossa* ja *Lemminkäisessä* sekä suurissa orkesteriteoksissaan, tämä intensiivisen melodian tunne oli läsnä alusta alkaen." Gräsbeck ylistää Sibeliuksen vähemmän tunnettuja sävellyksiä, jotka tarjoavat hänen mielestään todellista musiikkinautintoa, perspektiiviä ja lisäystä hänen suurempiin menestysnumeroihinsa kuten *Finlandiaan*, *Valse Tristeen*, *Viulukonserttoon* ja *Seitsämän sinfonian* sarjaan.

Pianisti esittää paitsi näitä "tummansävyisiä aarteita", myös tunnettuja teoksia omalla festivaalillaan Korpon saarella Kaakkiso-Suomessa. Tämän vuoden aikana Gräsbeck esiintyi myös Berliinisissä, Tel Avivissa ja Lahdessa, missä Sibelius-

Jean Sibelius op zijn werkamer op de bovenverdieping in Ainola. | Jean Sibelius työhuoneessaan Ainolan yläkerrassa.

Vijf decennia op 68 CD's

"Nu we die 68-CD box hebben, is het mogelijk om het hele repertoire van Sibelius van 1883 tot 1931 te beluisteren" zegt pianist en Sibelius expert Folke Gräsbeck.

30

Sibeliusmonument Helsinki. | Helsingin Sibeliusmonumentti.

talo tarjoaa hänen mukaansa akustisesti parhaan mahdollisen paikan Sibeliuksen musiikin kuuntelemiseen.

Lahden Sibelius Festivaaleilla esiintyvät hänen lisäkseen BBC Symphony Orchestra ja suomalaisia huippukapelimestareita

"Een bijzonder element in alle stukken van Sibelius' werken is een sterke melodische aanwezigheid. Zelfs in zijn vroegere werk heb je boeiende melodieën. Hij had nog niet de romantische muzikale Kalevala vocabulaire, die hij bereikte in *Kullervo* en *Lemminkäinen* en het grote orkestwerk, maar dit gevoel van een intense melodie was er vanaf het begin".

Gräsbeck roemt Sibelius' minder bekende werk, waarvan hij meent dat veel daarvan echt luisterplezier, perspectief en diepte bieden als aanvulling op de kleinere selectie van zijn grootste succesnummers zoals *Finlandia*, *Valse triste*, het vioolconcert en de zeven symfonieën.

De pianist brengt zowel deze "donkere juweeltjes" als de welbekende werken ten gehore op zijn eigen festival op het Finse eiland Korpo in zuidwest Finland. In de loop van dit jaar speelt Gräsbeck eveneens in Berlijn, Tel Aviv en de Finse stad

kuten Vänskä, Leif Segerstam, Jukka-Pekka Saraste ja Sakari Oramo.

Gräsbeck on myös levyttänyt Sibeliuksen lapsenlapsen, Satu Jalaksen, kanssa. Satu Jalas peri Sibeliukselta viulun, jonka Sibeliuksen setä, merikapteeni Jean oli lahjoittanut. Nuori Johan Julius Christian Sibelius, lempinimeltään Janne, otti tämän enemmän kosmopolitiitisen nimen myös omaan käytöönsä. Jalaksen sisar Aino soittaa ammatikseen oboeta, ja hänen poikansa Lauri Porra on yksi Suomen suurimmista elokuvamusikin säveltäjistä sekä basisti popin, jatsin ja rockin alueella.

Onko Sibelius hevimusiikin kummitsetä?

"Jos suomalainen hevimusiikki kiinnostaa, niin kannattaa perehdyä Sibeliuksen musiikkiin", kertoo basisti ja säveltäjä Lauri Porra, joka on Sibeliuksen lapsenlapsen-

Lahti, waar de Sibelius Hal “veruit de beste plek is om zijn muziek te beluisteren” zegt hij. “Het heeft zo’n excellente akoestiek” Het Sibelius Festival van Lahti heeft optredens van het BBC Symphony Orchestra en Finse topdirigenten als Vänskä, Leif Segerstam, Jukka-Pekka Saraste en Sakari Oramo.

Gräsbeck heeft ook opnames gemaakt met Sibelius’ kleindochter Satu Jalas. Ze erfde de eigen viool van Sibelius, gekocht door zijn oom en zeekapitein Jean. De jonge Johan Julius Christian Sibelius, alom bekend door zijn bijnaam Janne, nam deze kosmopolitische naam van zijn oom aan. Jalas’s zuster Aino is een professioneel hoboïste, wier zoon Lauri Porra een van Finland’s grootste componisten is voor filmmuziek en een bassist met ervaringen in de pop, jazz en rock.

lapsi. “Hänen tyylinsä on vaikuttanut kaikkein suomalaismusiikkiin, etenkin hevimusiikkiin, koska se on hyvin harmonista ja siinä on nationalistista, romantista vivahdetta. Hevi ja klassinen musiikki ovat oikeastaan lähellä toisiaan. Sibelius käytti vanhaa karjalaista kansanmusiikkia ja Kalevalaa inspiraationsa lähteänä. Hevibändit, kuten Amorphis, tekevät tästä samaa.”

“Jokainen suomalainen perehtyy hieman melankoliseen kalevalaisuuden perinteeseen. Tämä on kuultavissa Sibeliuksen musiikkissa ja hevissä. Suuremmat, melodisemmat bändit, kuten Stratovarius, Amorphis, Nightwish en Sonata Arctica ovat tavalla tai toisella saaneet vaikutteita Sibeliuksesta. Suurimmalla osalla suomalaisista metallimuusikoista on klassinen tausta, mihin aina liittyy Sibeliuksen muusikiin soiton opiskelu.”

Porra soittaa joskus iso-iso-isänsä kuu-

Lauri Porra

Sibelius de godvader van metal?

“Als je geïnteresseerd bent in Finse metal muziek, dan moet je echt Sibelius bestuderen” zegt bassist en componist Lauri Porra, die ook de achterkleinzoon is van Jean Sibelius. “Zijn stijl heeft invloed ge-

Woning van Sibelius: Ainola. | Sibeliuksen asuinitalo Ainola.

luisaa Finlandiaa bassosoolonsa aikana menestyksekäimmässä hevibändissään, Stratovariuksessa. Porran äiti, joka tunsi isoisänsä hyvin, on Sibeliuksen perheen vuoden 2015 juhlakomission johtaja.

had op alle Finse muziek, en metal in het bijzonder omdat het erg harmonieus is en het geeft er een nationalistisch, romantisch tintje aan. Metal en klassiek staan eigenlijk dicht bij elkaar. Sibelius gebruikte veel invloeden van oud Karelische (oost-Finse) folklore en de Kalevala (het nationale Finse epos) in zijn werk. Metalbands als Amorphis doen dit ook.

"Iedereen in Finland bestudeert de rumentraditie; het is een beetje melancholieker. Dat is ook wat je hoort in zowel Sibelius als de Finse metal. De grotere meer melodische bands als Stratovarius, Amorphis, Nightwish en Sonata Arctica zijn op een of andere manier allemaal beïnvloed door Sibelius. De meeste Finse metal spelers hebben een bepaalde klassieke achtergrond, wat tevens inhoudt dat je Sibelius leert spelen".

Sibelius Hall in Lahti | Lahden Sibeliustalo

Porra speelt soms delen van zijn overgrootvaders beroemde stuk *Finlandia* tijdens een bassolo met zijn meest populaire heavy metal band Stratovarius. Porra's moeder, die haar grootvader goed gekend heeft, is het hoofd van de Sibelius familiecommissie die het jubileumjaar 2015 coördineert.

De bouwstenen van de Finse identiteit

"Het leuke is dat mensen niet alleen de voor de hand liggende Sibelius activiteiten uitvoeren" zegt Porra. "Bijvoorbeeld het Avanti kamerorkest herschrijft enige van zijn muziekstukken voor hun optredens en voor ballet. Ik neem er deel aan op mijn eigen manier; ik tour langs 150 scholen in de lente, speel daar Sibelius muziek en improviseer".

12 februari was de première van Porra's

concert voor elektrische bas en orkest met het Lahti Symfonie Orkest in de Sibelius Hall in Lahti. In diezelfde periode lanceerde hij zijn derde soloalbum, *Flyover*, een instrumentaal project met een symfonie orkest.

“Zelfs als je niet geïnteresseerd bent in de muziek van Sibelius, moet je Ainola bezoeken (het huis waar Sibelius woonde en werkte), omdat het een van de best bewaarde huismusea is in de wereld,” zegt Porra. En er zijn meerder artiestenhuizen vlakbij in de omgeving van het Tuusula meer” zegt hij. “We hebben er nog steeds familiebijeenkomsten zoals Aino’s verjaardag of we gaan zo maar om er een kop koffie te drinken”.

Porra herinnert met liefde zijn grootmoeder Margareta, die hem veel grappige verhaaltjes vertelde over haar vader.

“Sibelius had een veel grotere invloed op de Finse mentaliteit dan alleen maar mu-

ziek. Uiteindelijk hielpen hij en die andere artiesten om de Finse nationale identiteit te creëren. Er is zelfs een gezegde dat Finnen gevormd zijn door sauna, sisu en Sibelius”.

Wif Stenger (vrij overgenomen uit ‘This is Finland’)

Suomalaisen identiteetin kulmakivet

“On hienoa, että odotettavissa on tavallisuudestakin poikkeavia Sibelius-tapahtumia”, sanoo Porra. “Esimerkiksi Kamariorkesteri Avanti muokkaa joitakin kappaleitaan uusiksi esiintymisiään varten sekä balettia varten. Itsekin teen asiat omalla tavallani; aion kiertää 150 koulussa kevään mittaan. Soitan Sibeliuksen muusikkia ja improvisoin.”

Helmikuun 12. päivänä oli Porran konserthin ensi-ilta elektroniselle bassolle Lahden sinfoniaorkesterin kanssa Lahden Sibeliustalossa. Samaan aikaan julkistiin Porran kolmas soloalbumi, *Flyover*, joka on instrumentaaliteos sinfoniaorkesterin kanssa.

“Vaikka et olisikaan kiinnostunut Sibeliuksen musiikista, kannattaa käydä Ainolassa (talo, jossa Sibelius asui ja työskenteli), koska se on yksi parhaiten säilyneistä kotimuseoista maailmassa”, kertoo Por-

ra. “Tuusulan järven alueella on muitakin taiteilijaresidenssejä”, hän jatkaa. “Meillä on vieläkin perheen kokoontumisia, kuten Ainan syntymäpäivä, tai tapaamme toisiamme silloin tällöin juodaksemme yhdessä kahvia.” Porra muistelee rakkaudella isoäitiään Margareetaa, joka kertoii hauskoja tarinoita isästäään.

“Sibeliuksella on paljon suurempi merkitys suomalaiselle identiteetille, kuin pelkkä hänen musiikkinsa. Hän edesauttoi yhdessä muiden suomalaistaiteilijoiden kanssa suomalaisen kansallisidentiteetin syntymistä. Suomessa on jopa sanonta sauna, sisu ja Sibelius.”

Wif Stenger

Vapaasti käännetty ‘This is Finland’-artikelista.

Käännös: Minna Räty

Ainola, Järvenpää (foto's Daniël Loos)

Het smeulende vuur

Arnold
Pieterse

Inleiding

'Toevallig bladerde ik kortgeleden door de autobiografie van Erik Hazelhoff Roelfzema, 'Op jacht naar het leven', en kwam daarin een korte tekst tegen over de Finse Winteroorlog. Ik had dit boek uit 2000 wel eerder gelezen, maar herinnerde mij niet dat deze oorlogsheld ook in Finland actief is geweest.

Wat is het geval? Hazelhoff Roelfzema heeft tijdens de

Omslag van de au-
tobiografie van Erik
Hazelhoff Roelfzema
'Op jacht naar het leven'.

| Erik Hazelhoff Roelfzeman
omaelämäkerran 'Op jacht naar
het leven' kansikuva.

Winteroorlog in 1940 twee maanden als oorlogscorrespondent in Finland gewerkt en rapportages gemaakt voor Nederlandse kranten. Bovendien heeft hij over deze periode een boek geschreven, 'Het smeulende vuur', dat in 1941 is gepubliceerd.

Hoe kwam Erik Hazelhoff Roelfzema in 1940 in Finland terecht? In Nederland was de Tweede Wereldoorlog nog niet uitgebroken, waarin hij als verzetstrijder en oorlogspiloot beroemd zou worden. Pas na de oorlog is hij met zijn boek 'Soldaat voor Oranje', dat verfilmd is en onlangs gebruikt is voor een heel succesvolle musical, een bekende Nederlander geworden. In 1940 was hij nog een onbekende student uit Leiden. Wel had hij in 1938, praktisch zonder een cent op zak, een reis

36

Kytevä tuli

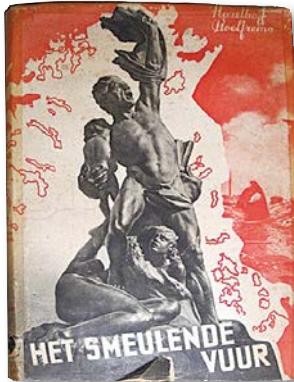
Johdanto

Selailin sattumalta jokin aika sitten Erik Hazelhoff Roelfzman omaelämäkertaa 'Op jacht naar het leven' (Pyrkimys elämään) ja löysin siitä lyhyen kappaleen, jossa käsiteltiin Suomen talvisotaa. Olin lukeanut tämän vuodelta 2000 peräisin olevan kirjan aikaisemmin, mutta en muistanut, että tämä sotasankari oli ollut aktiivinen Suomessakin.

Kuinka asianlaita on? Hazelhoff Roelfzema toimi talvisodan aikana vuonna 1940 kaksoi kuukautta sotakirjeenvaihtajana Suomessa ja kirjoitti reportaaseja hollantilaisiin lehtiin. Hän kirjoitti tuosta ajasta myös kirjan nimeltään 'Het smeulende vuur' (Kytevä tuli), joka julkaistiin vuonna 1941.

Kuinka Erik Hazelhoff Roelfzema päätyi Suomeen vuonna 1940? Toinen maailmasota ei ollut vielä alkanut Hollannissa, jossa hänen tuli myöhemmin tunnettu vastarintaliikkeen jäsen ja hävittäjälentäjä. Hänen tuli vasta sodan jälkeen tunnettu hollantilainen kirjansa 'Soldaat van Oranje' (Oranian sotilas) myötä. Kirjan pohjalta on tehty elokuva ja hiljattain erittäin suosittu musikaali.

Vuonna 1940 Hazelhoff Roelfzema oli vielä tuntematon opiskelija Leidenistä. Hän oli kuitenkin tehnyt vuonna 1938, käytännölliseesti katsoen tyhjätaskuna, matkan Yhdysvaltojen länsirannikolle ja kirjoittanut siitä juttuja Rotterdamsch Nieuwsblad- ja Dordrechts Nieuwsblad-sanomalehtiin. Hän lähti matkalle Sche-

Omslag van het boek 'Het smeulende vuur' van Erik Hazelhoff Roelfzema uit 1941 over zijn ervaringen in Finland als oorlogsreporter tijdens de Winteroorlog. | Erik Hazelhoff Roelfzeman kirjan 'Het smeulende vuur' kansikuva. Tässä vuonna 1941 julkaistussa kirjassaan hän kuvalee kokemuksiaan sotakirjeenvaihtajana Suomessa talvisodan aikana.

Erik Hazelhoff Roelfzema tijdens het bezoek van Koningin Wilhelmina en Prinses Juliana aan Breda op 2 mei 1945. | Erik Hazelhoff Roelfzema kuningatar Wilhelminan ja prinssessa Julianan vierailun aikana Bredassa 2. toukokuuta 1945.

naar de westkust van de Verenigde Staten gemaakt en hierover verslagen geschreven voor het Rotterdamsch Nieuwsblad en het Dordrechts Nieuwsblad. De reis heeft te maken gehad met een Amerikaanse schone, die hij op 5 juli 1938 in Scheveningen had ontmoet. Zij had hem verteld dat zij op 15 augustus twintig jaar zou worden en hij wedde met haar dat hij op die dag, dus binnen een periode van zes weken, naar haar woonplaats Seattle zou komen, om haar daar te feliciteren.

Zo gezegd, zo gedaan! Met de hulp van een bevriende kapitein kon hij gratis als stuurmansleerling op een vrachtschip mee naar New York varen en in de Verenigde Staten reisde hij naar de westkust onder andere door mee te liften op de daken van treinen. Verder werkte hij tijdens zijn reis als ober en boeren-

Erik Hazelhoff Roelfzema omstreeks 1940. | Erik Hazelhoff Roelfzema vuoden 1940 paikkeilla.

knecht. Een paar dagen voor 15 augustus diende hij zich aan in Seattle bij zijn Amerikaanse vlam, die hem al bijna was vergeten.

38

- a. Omslag van het boek 'Soldaat van Oranje' van Erik Hazelhoff Roelfzema. | Erik Hazelhoff Roelfzeman kirjan 'Soldaat van Oranje' kansikuva.
b. Plakkaat voor de film 'Soldaat van Oranje'. | 'Soldaat van Oranje'-filmin mainosjulistie.

c. Plakkaat voor de musical 'Soldaat van Oranje'. | 'Soldaat van Oranje'-musikaalin mainosjulistie.

veningenissä 5. heinäkuuta 1938 tapaamansa amerikkalaisen kaunottaren vuoksi. Tytö oli kertonut, että täyttäisi 5. elokuuta 20 vuotta ja Hazelhoff Roelfzema lõi vetoa, että saapuisi tuona päivänä tytön asuinpaikkakunnalle Seattleen häntä onnittelemaan. Siihen oli vain kuusi viikkoa aikaa.

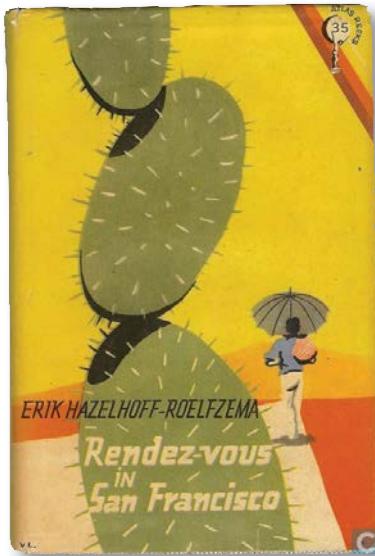
Sanoista tekoihin! Kapteeniystävänsä

Door zijn reisrapportages en een boek, dat hij 'Rendez-vous in San Francisco' noemde, raakte Hazelhoff Roelfzema bekend in journalistenkringen, wat heeft bijgedragen tot zijn uitzending als oorlogsverslaggever naar Finland.

Ik werd erg nieuwsgierig om 'Het smeulende vuur' te lezen. Het boek is nogens meer te koop, maar bleek nog aanwezig te zijn in het depot van de bibliotheek in Haarlem.

Het boek is geschreven in een wat gezwollen taal en de eerste helft geeft alleen achtergrondinformatie over Finland, zoals de geschiedenis, de staatsvorm, de economie, enz. Pas halverwege het boek wordt er gerapporteerd over de Winteroorlog en hier zijn veel algemene teksten bij over gebeurtenissen waar Hazelhoff Roelfzema niet zelf bij is geweest. Een voorbeeld hiervan is een heel mooie, en gedetailleerde beschrijving van de veldslag bij Tolvajärvi, de grootste Finse

avustuksella hän sai pestin rahtilaivaan perämiehen oppipoikana ja pääsi näin New Yorkiin. Yhdysvalloissa hän matkusti länsirannikolle muun muassa peukalo-kydillä ja junien katoilla. Hän työskenteli matkan aikana myös tarjoilijana ja renkinä

Omslag van het boek 'Rendez-vous in San Francisco' van Erik Hazelhoff Roelfzema uit 1939. | Vuonna 1939 julkaistun Erik Hazelhoff Roelfzeman kirjan 'Rendez-vous in San Francisco'-kirjan kansikuva.

maatilalla. Pari päivää ennen elokuun 15. päivää hän saapui Seattleen amerikkalaisen ihastuksensa luokse. Tämä oli jo melkein unohtanut hänet.

Matkareportaasiensa ja 'Rendez-vous in San Francisco' -nimisen kirjansa ansiossa Hazelhoff Roelfzema tuli tutuksi toimittajapiireissä. Osaksi tästä syystä hänet lähetettiin sotakirjeenvaihtajaksi Suomeen.

Uteliaisuuteni heräsi ja halusin lukea kirjan 'Het smeulende vuur'. Kirja ei ole enää missään myynnissä, mutta se löytyi Haarlemin kirjaston varastosta.

Kirjan kieli on melko mahtipontista ja aluksi siinä annetaan vain joitain taustatietoja Suomesta, kuten historiasta, valtiomuodosta, taloudesta jne. Vasta puolivälistä lähtien alkaa raportointi talvisodasta ja siihen sisältyy paljon yleisluonteisia kirjoituksia tapahtumista, joissa Hazelhoff Roelfzema ei itse ole ollut läsnä. Yksi esimerkki näistä on hieno ja yksityis-

overwinning uit de Winteroorlog, waarbij een hele Russische divisie in de pan werd gehakt.

Maar er zijn ook beschrijvingen bij van persoonlijke ervaringen van Hazelhoff Roelfzema en drie van deze teksten, gedeeltelijk ingekort, heb ik hieronder overgenomen (in de originele oude spelling). Het geeft het oorlogsgebeuren in Finland op een heel indringende wijze weer. Het eerste stukje gaat over twee lotta's, die vanuit de toren van het Olympisch Stadion als wachtposten de komst van Russische vliegtuigen moesten rapporteren. Dit maakte vooral indruk op mij, omdat mijn schoonvader, die nu 104 jaar oud is en oorlogsveteraan, met een verrekijker vanuit een uitkijkpost bij de haven van Helsinki, hetzelfde soort verkenningswerk heeft gedaan. Er was in die tijd nog geen radar in Finland.

Het tweede stukje gaat over een bombardement dat Hazelhoff Roelfzema heeft

kohtainen kuvaus Tolvajärven taistelusta, Suomen talvisodan suurimmasta voitosta taistelussa, jossa koko venäläinen divisioona tuhottiin.

Kirja sisältää myös Hazelhoff Roelfzeman henkilökohtaisia kokemuksia, jotka olen lyhennettynä koonnut alle (alkuperäisessä kieliasussa). Kirjoitukset kuvavat sodan tapahtumia Suomessa erittäin vaikuttavalla tavalla. Ensimmäisessä kirjoituksessa kerrotaan kahdesta lotasta, joiden on raportoitava venäläisten lentokoneiden tulosta vartiotornina toimineesta Olympiastadionin tornista käsin. Tämä teki minuun vaikutuksen, koska 104-vuotias appeni, joka on sotaveteraani, on tehnyt samanlaista tiedustelutyötä kiikarilla Helsingin satamassa sijaitsevasta vartiotornista. Suomessa ei ollut tuolloin vielä tutkia.

Toisessa tekstissä kerrotaan pommituksesta, johon Hazelhoff Roelfzema jou-

De toren van het Olympisch Stadion in Helsinki. | Helsingin Olympiastadionin torni.

tui junamatkalla ja kolmannessa kerrotaan käynnistä Mannerheim-linjalla Karjalan kannaksella.

Sillä he ovat lottia

Yö saapuu Helsinkiin.

Kaksi tytötä seisoo 83 metriä korkealla kaupungin yllä. Turkisten, takkien, huivien ja lakkien painon alla heistä on tullut groteskeja olioita. He seisovat jättiläisäisen, mutta pelottavan ohuelta lyijykynältä näyttävän, hämärässä piirtyvän tornin huipulla. Tuulenpuuska saa tornin huojumaan havaittavasti ja tytöt tömistäävät jalkojaan ja värisevät huolimatta paksuista vaatteistaan.

He katsovat kauas kaupungin ylle. Heli-nä-minen tyttö on kampaaja. Toinen tyttö on Ebba, ja hän opiskelee fysiikkaa. Huo-

meegemaakt tijdens een treinreis en het derde is een bezoek aan de Mannerheim-linie op de Karelische landengte.

Want ze zijn lotta's

De nacht valt over Helsinki.

Drie en tachtig meter boven de stad staan twee meisjes. Onder de vracht van pelslen, jassen, shawls en mutsen zijn ze uitgedeid tot groteske wezens. Ze staan op de top van een toren, die als een reusachtig maar angstig dun potlood oprijst in de schemering. Een windstoot doet het gevante merkbaar trillen en de meisjes stampvoeten en huiveren ondanks hun kleerenvracht.

Ze kijken ver over de stad. De één heet Helina en is kapster, de ander heet Ebba en studeert natuurkunde. Morgen heeten ze Laila, of Uba, of Irma, maar altijd staan er twee meisjes en waken, vanaf de top van het Olympisch stadion, over de stad die aan hun voeten ligt. Want ze zijn lotta's en hun land is in oorlog.

menna heidän paikallaan on Laila tai Uba tai Irma, mutta Olympiastadionin tornissa on aina kaksi tytötä, jotka vartioivat jalkojensa juuressa näkyvää kaupunkia. Sillä he ovat lottia ja heidän maansa on sodassa.

Alla näkyvä Helsinki muuttuu hitaasti valoisasta harmaasta mustanharmaksi. Laajana ja maalaiksellisena aaltoilee avara, suuri ja moderni kaupunki kumpuilevassa maastossa. Itämeren jäämässät tunkeutuvat pitkälle taloja kohti, ja valkoinen talven utu, joka kietoo kaiken vaippaansa, antaa vaikutelman epätodellisesta äärettömyydestä. Kaikki on valkoista, taivas, maa, kadut, puut ja autot. Vain aurinko on punainen ja ihmiset mustia.

Helinä ottaa tummat lasinsa pois. Hänelä on kaunit, syvänsiniset silmät ja herkkä kukkamainen iho. Nyt hänen silmänsä kynnettyvät kaikesta valkoisesta ja hänen ihonsa on ahavoitunut monista tunneista kolmenkymmenen asteen pakkasessa. Ebbalta

Helsinki in de diepte verkleurt langzaam van witgrijs tot zwartgrijs. Wijd en schilderachtig golft de ruime, forse en moderne stad op het heuvelachtige terrein. Diep dringt het ijs van de Oostzee in de huizenmassa, en het witte winterwaas, dat alles omhult, geeft een indruk van onwezenlijke uitgestrektheid. Alles is wit: de hemel, de aarde, de straten, de boomen, de auto's. Alleen de zon is rood en de mensen zijn zwart.

Helina zet haar donkere bril af. Zij heeft mooie, diepblauwe ogen en een teere huid, als een bloem. Maar nu tranen haar ogen van al het wit en in duizend bartsjes is haar huid geblisterd door vele uren van dertig graden vorst. En Ebba mist haar examens en vergeet haar studies. Maar dat zijn allemaal kleinigheden. Want ze zijn lotta's en hun land is in oorlog.

Nog een kwartier en dan zijn de twee uren wacht om. Het is nu donker en ondoordringbaar hangt de duisternis aan alle kanten. Ze zijn met z'n tweeën in een klein we-

jää tenttäjä suorittamatta ja hän unohtaa opintonsa. Ne ovat kuitenkin pikkuasioita, sillä je ovat lotta ja heidän maansa on sodassa.

Vielä varttituntija kaksi tuntia vahtivuoroa on kulunut. Nyt on pimeää ja läpitunkevaton pimeys on vallannut kaiken. He ovat kaksin piennessä maailmassa, joka kelliutuu mysteerisesti kylmässä, mustassa äärettömyydessä.

He seisovat yhdessä kuunnellen ja tarkkaillen. Pimennetty Helsinki luottaa heihin ja jos kohta moottorien jylinä kuu-luu taivaalla ja lentävä Kuolema etsii uhrejaan, se löytää heidät vartioipaikallaan. He kääntävät osoittimen suuntaan, josta se tulee, ilmoittavat puhelimitse numeron, jonka osoitin näyttää heidän taulullaan, ja samalla hetkellä kaksikymmentä, kolmekymmentä ja sata osoittinta eri puolilla Helsingin käännetään siihen numeroon ja samaan suuntaan. Näin venäläiset koneet

Twee lotta's op de uitkijk. | Kaksi lotta tähystyspaikalla.

41

kohtaavat valmiina olevan ilmapuolustukseen. Helinän silmät ja Ebban korvat ovat kohdistaneet tykit. Sitten pommit putoavat voimalla ja torni heidän allaan huojuu, kuten joulukuussa, kun hissi ei enää mahtunut kulkemaan kuilussa.

Vielä varttituntija ja heidän vahtivuoronsa on päättynyt. Vielä varttituntija toiset tulevat heidän tilalleen. Sitten alhaalla kellarissa groteskeista olioista kuoriutuu kaksi nuorta, hoikkaa tyttöä, jotka käyvät nukkumaan koville telttasängyille, joita on kuusi rivissä.

Ne ovat kuitenkin pikkuasioita, sillä je ovat lotta ja heidän maansa on sodassa.

Junan pommitus

Olemme nyt 14 tuntia myöhässä aikataulusta ja hitaasti puukäyttöinen veturi vetää pitkän junan likkeelle. Ulkona, jäätyneli-

reldje, dat mysterieus in een koude, zwarte oneindigheid hangt.

Samen staan ze, luisterend en turend. Verduisterd Helsinki vertrouwt op hen, en als straks de hemel weergalmt van motorgedonder en de vliegende Dood zijn slachtoffers zoekt, dan zal hij hen op hun post vinden. De wijzer zullen zij draaien in de richting vanwaar hij komt, telefonisch het nummer doorgeven dat de wijzer dan aanwijst op hun schijf, en op dat zelfde oogenblik zullen twintig, dertig, honderd wijzers rond Helsinki op dat nummer en zoo in de zelfde richting worden gedraaid. Dan vinden de Russische vliegtuigen de luchtafweer paraat; Helina's oogen en Ebba's ooren hebben de kanonnen gericht. Dan zullen de bommen smakken dat de toren onder hen zwiept, zoals in December, toen de lift er niet meer door in zijn koker paste.

Nog een kwartier en hun wacht is om. Nog een kwartier en twee anderen zullen

den ikkunoiden takana, alkaa taas väärityneenä kuin heijastus vedessä, mäkiten mäntymetsien ja hohtavien kumpuilevien lumikenttien loputon yksitoikkoisuus, jonka rikkovat paikoitellen pienet, nukkuvat mökit ja yksittäiset koivut.

Professori ei enää muista mihin jäi. Hän on kertonut minulle jo melkein koko päivän kiinalaisesta taiteesta, mutta ilmahälytys on keskeyttänyt hänen kertomuksensa jo kuusi kertaa. Hänen on pitänyt mennä kuusi kertaa valkoisessa suojatakissaan kylmyyteen ja neljästätoista tunnistaa olemme viettäneet neljä ja puoli tuntia kellareissa tai metsässä lumea vasten painautuneina ilman täyttyessä venäläisten pommikoneiden äänistä.

"Molotov on pahalla päällä", sanoo hän hymyillen hajameliisesti ja tarjoaa minulle savukkeen. Ravintolavaunussa on täytytä. Miehiä, turkit yhä päällä, tytötjä ja naisia, useimmat vaaleita ja hyvin pukeutuneita,

hun plaats innemen. En dan komen bende den in de kelder uit de groteske wezens twee jonge, tengere meisjes tevoorschijn, klaar voor een nacht op twee harde veldbedden, zes op een rijtje.

Maar dat zijn kleinigheden. Want ze zijn lotta's en hun land is in oorlog.

Treinbombardement

We hebben nu langzamerhand veertien uur vertraging en moeizaam steunend trekt de hout-stokende locomotief de lange trein in beweging. Buiten langs de zwaar bevroren ramen begint weer, verwrongen als een waterspiegeling, de eindeloze eentonigheid van heuvelachtige dennenbosschen en glanzend-golvende sneeuwvelden, met hier en daar de kleine, slapende hutjes en eenzame plukjes berken.

De professor is de draad kwijt. Al bijna een dag vertelt hij me van Chineesche kunst, maar al zes keer heeft een luchtaalarm zijn relaas onderbroken, zes keer heeft hij in zijn

istuu neliskulmaisten pöytien ääressä. Savuinen ilmapiiri täytyy seurallisesta ja vilkkasta keskustelusta ja suuret kahvikupit helisevät pyörrien rytmässä. Matka tuntuu sujuvan joutuisasti, aivan kuin meitä ei olisi viimeisten kymmenen tunnin aikana jatkuvasti uhattu kuolemallja aivan kuin emme juuri Riihimäellä olisi viettäneet puolta tunnia maan alla, tiiviisti yhteen puristuneina, odottaen jännittyneinä ensimmäisen pommin vaimeaa jylähdystä.

"Riihimäki oli vaarallinen", professori jatkaa. Onnettoman, tuhoja kärssineen risseysaseman viimeiset, osittain tuhotut talot jäävät taaksemme. "Jo kymmenen peräkkäistä päivää sitä on pommitettu säälimätömästi ja aseman alla oleva pommisoja on kaikkea muuta kuin turvallinen".

Ulkona säteilee syvänsininen iltapäivätaivas ja kirkas aurinko saa kuoleman ja kurjuuden tuntumaan epätodellisilta kuin painajaismaiset harhat. Kirkkaansininen

witte camouflage-jas de barre kou in moeten gaan, en van de veertien uur vertraging hebben we er vier en een half doorgebracht in kelders of in de bosschen, platgedrukt in de sneeuw, terwijl de lucht weergalmde van Russische bommenwerpers.

"Molotof heeft een kwade bui", zegt hij verstrooid-glimlachend en biedt me een sigaret aan. Het is vol in de restauratiewagen. Mannen, hun pelzen nog aan, en meisjes en vrouwen, de meesten blond en goed gekleed, zitten aan de vierkante tafeltjes. De rookerige atmosfeer zoemt van gezellige, geanimeerde conversatie, met het rythme van de wielen rinkelen weer de grote koffiekoppen. Er heerscht de stemming van een voorspoedige reis, alsof we in de laatste tien uren niet voortdurend met de dood zijn bedreigd en net nog, in Riihimäki, een half uur lang onder de grond hebben gezeten, vast opeengepropt, gespannen wachtend op een doffe dreun van de eerste bom.

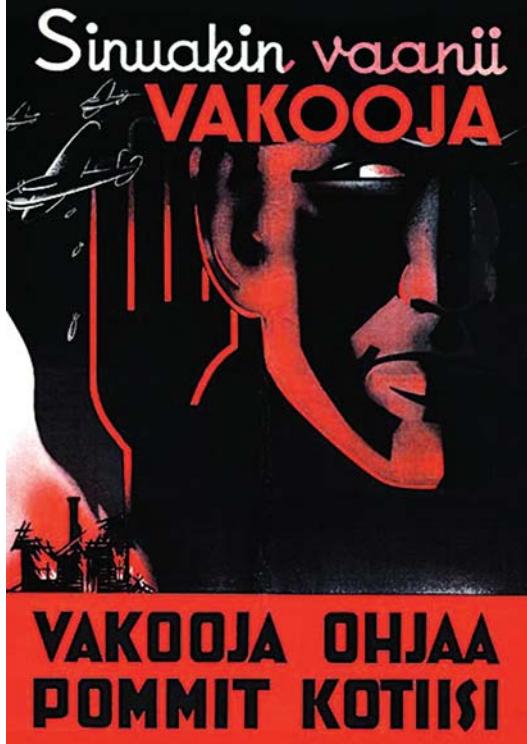
"Riihimäki was een gevaarlijk punt",

on kuitenkin vaaran väri Suomessa. Veturi on juuri pääsemässä vauhtiin, professori on juuri viemässä kahvikupin huulilleen, jokainen on juuri jatkamassa kesken jäänyttä keskustelua, kun jarrut kirskuvat nytkähtäen ja höyrypilli viheltää viiden sekunnin välein.

"Kirottua", joku virnistää takanani, "tämä alkaa vähitellen olla ikävää".

Ilmahälytys: valkoiset taktit päälle, kaikki ulos junasta suojaa hakemaan.

Tällä kertaa on kyse muustakin; tilanne on vakava, todella vakava. Kun olemme ulkona, ilma on jo täynnä kaikuvia räjähdyksiä, ahdistavia ja pahaenteisiä, jotka voivat syntyä vain kymmenien lentokoneiden vaikutuksesta. Ääni paisuu ukkosenjylläksi, yhtäkkää koneet ovat sadan metrin päässä meistä hirviömäisen suurina. Ne näyttävät koskettavan puiden latvoja, niin yhtäkkää, niin hirveästi, että kaikki tulevat hulluksi pelosta. Kuin epätoivoiset valko-

„Ook jou beloeren spionnen.
De spion richt de bommen op jouw huis”

Waarschuwing voor spionnen tijdens de Winteroorlog. |
Talvisodan aikainen varoitus vakoilijoista.

set tontut kaivaudumme syvälle lumeen,
painaudumme maata vasten, taisteleme
päästääksemme pakoon, tuntematta
mitään, neuvottomina. Kaivamme äänets-
töminä kuoppia lumeen, eräs nainen jää
kiinni rautalankaan kädet verta vuotaen,
jossakin kuuluu huuto. Kuin hyökyalo
helvetistä mustat varjot liikkuvat jäykisty-
neiden vartaloideemme ylitse muutamissa
sekunneissa.

"Metsän suojaan", eräs sotilas neuvoo.
"Paluumatkalla ne tulevat taas". Hämärässä
metsässä hahmot liikkuvat nopeasti ja
kuin varjot, jotka menevät yhtäkkää puun
taakse lumikasaksi. Korkealla ilmassa kai-
kuu ja jylisee; sitten yhtäkkää kuuluu Riihi-
mäen torjuntatulen ääni. Pommit putoavat
jylisten ja räjähtäen, sitten lentue on ohittanut
kaupungin ja pisteeet häviävät taivaan

gaat de professor verder. De laatste huisjes van het arme, geteisterde spoorwegplaatsje, gedeeltelijk verwoest, liggen achter ons. "Al tien dagen achtereenvolgens is het onbarmhartig gebombardeerd en de schuilkelder onder het station is verre van veilig".

Buiten straalt een diepblauwe middaghemel en het heldere zonnetje doet dood en ellende onwezenlijk schijnen als booze hersenschimmen. Maar helderblauw is de kleur van gevaar in Finland. Net begint de locomotief vaart te zetten, net brengt de professor z'n kop koffie naar de mond, net heeft iedereen de draad van de afgebroken gesprekken weer opgevat, of met een schok knarsen de remmen en de stoomfluit gilt met tussschenpoozen van vijf seconden.

"Vervloekt", grinnikt iemand achter me, "het wordt langzamerhand vervelend".

Luchtaalarm: witte jassen aan, alles de

trein uit, dekking zoeken.

Maar ditmaal is het meer dan dat; het is ernst, bittere ernst. Als we buiten komen is heel de hemel al zwaar van de galmende dreunen, beklemmend en onheilspellend, die alleen door tientallen vliegtuigen samen wordt teweeg gebracht. Het geronk zwelt aan tot donderend gebulder, plotseling zijn de machines honderd meter van ons vandaan, monsterachtig groot, ze lijken de toppen van de boomen te raken, zóó plotseling, zóó verschrikkelijk, dat iedereen dol wordt van angst. Als wanhopige witte gnomen klauwen we in de diepe sneeuw, smakken ons tegen de grond, worstelen om weg te komen, zinneloos, radeloos. Geluidloze kuiltjes slaan in de sneeuw, een vrouw blijft hangen aan het prikkeldraad met bloeden-de handen, ergens klinkt een schreeuw. Als een helsche vloedgolf zwiepen de donkere schaduwen in enkele seconden over onze

Passagiers van een trein zoeken met witte jassen aan dekking in de sneeuw. | Junan matkustajat valkoisine suojaväritakkeineen lumessa.

verstarde lichamen.

"Het bosch in", wijst een soldaat. "Straks op de terugweg komen ze weer". In het schermerachtige bosch bewegen de figuren snel en als schimmen, die plotseling achter een boom ineendoeken tot een hoopje sneeuw. Hoog in de lucht galmt en ronkt het; dan, plotseling, blaft het afweergeschut van Riihimäki. Met dof gedonder en drukkende luchtstooten vallen de bommen, dan is het eskader het stadje voorbij en de stappen lossen op in het blauw van de hemel. Boven Riihimäki hangt een grijze wolk, waaruit een donkere rookpluim langzaam opkrult. En niets kunnen we doen, niets, afwachten, afwachten.

Het "alles veilig" heeft geklonken en Riihimäki leeft alweer, terwijl heel ver in de avondlucht de bommen op Hyvinkää nog grommen, heel zwak, als kleine smetjes op de kristallen winterstilte.

De restauratiewagen is vol en vredig straalt de late zon over de rozige sneeuw.

sineen. Riihimäen yllä on harmaa pilvi, josta nousee hitaasti tumma savupatsas. Emmekä me voi tehdä mitään, ei mitään, vain odottaa ja odottaa.

On annettu "vaara ohi"-merkki ja Riihimäki on taas elossa, vaikka kaukana Hyvinkään yllä pommit vielä jylisevät iltailmassa, ääni kuuluu heikosti kuin pienet säröt, jotka rikkovat kristallisen talvihiljaisuuden.

Ravintolavaunu on täynnä ja iltapäivän aurinko paistaa rauhaisasti vaaleanpunaisena hohtavan lumen ylle: "Kahvi on kylmää", sanoo professori, "mihin jäinkää?"

Ammus on särkenyt hänen selkänsä takana olevan peilin.

Mannerheim-linja

Yö on kuuton ja on vaikea käsitteää, etttä tässä läpitunkemattomassa pimeydessä sadat miehet taistelevat elämästä ja kuolemasta. Me kompastelemme, kävelemme pään puita ja löydämme lopulta etsien ja

De Mannerheim-linie op de Karelische landengte. | Mannerheimin linja Karjalassa.

"Onze koffie is koud geworden", zegt de professor, "waar was ik gebleven?"

Een spiegel achter zijn rug is door een koogel versplinterd.

Mannerheim-linie

De nacht is maanloos en het lijkt onbegrijpelijk, dat in deze blinde duisternis door honderden mannen wordt gevochten op leven en dood. We strikelen, loopen tegen

tunnustellen polun oppaamme takana. Tunnelma on painajaismainen: kuusi miestä kädet toistensa olkapäillä kulkee mitään näkemättä ja kompastellen metrin leveää polkuja, jonka molemmilla puolilla näkyv hekkuvan valkoisia tulipatsaita, valtavia räjähdyksiä, salamanvälihdysten valaisemia haljenneita puita, kuuluu granaattien vihamielinen ujellus ja haupsien suihkutava uhka.

Yhtäkkiä pysähdyimme. Uhkaavan jyrinän läpi kuuluu pimeydessä ääni, surullinen ja epätodellinen. Se kuulostaa hiljaa hyrällevältä ääneltä, joka laulaa surullista laulua. Opas etsii puiden lomasta sileitä, sahattuja runkoja ja yhtäkkiä korsusta tulviva valoa.

Heti on lämpöä, mukavuutta ja huollettoman oleilun ilmapiiri. Neliön muotoinen tila on täynnä miehiä ja oviaukon luona vaaleatukkainen nuori mies soittaa sahaa. Hän on mekaanikko, joka pitää silmällä dy-

boomen op en vinden eindelijk zoekend en tastend het paadje achter den gids. Het is als een booze droom: zes mannen met de handen op elkaars schouder, die blind en strompelend langs een meterbreed paadje stommelen, aan weerszijden van het pad de gloeiend-witte vuurzuilen, de ontzettende ontploffingen, de flitsverlichte, stukgerechten boomten, het boosaardig gieren van de granaten, de sputterende dreiging van de houwitsers.

Plotseling staan we stil. Door het onheilspellende gedonder klinkt een geluid, triest en onwezenlijk, in de duisternis. Het is als een zacht neuriënde stem, die een klaaglijk liedje zingt. Langs de boomten tast de gids naar gladde, afgezaagde stammen en op eens stroomt er licht uit een dug-out.

Meteen is er warmte, gezelligheid en een stemming van onbezorgd nietsdoen. De vierkante ruimte is vol mannen en bij de ingang speelt een blonde jongen op een zingende zaag. Hij is de mechanicien, die een

oog houdt op de dynamo, en weemoedig zingt de zaag het simpele deuntje. Iemand gooit hem een slof naar zijn hoofd, maar onverstoord speelt hij voort. Achterin zitten twee mannen te schaken, de rest ligt in hun kooien te lezen of te slapen. Boven de kussens branden elektrische leeslampjes. De laatste, iets te hoge toon van de zaag, worden overstemd door een ontploffing niet ver van de ingang.

Op de rand van de tafel zit een jonge man de krant te lezen. Hij is drie-en-twintig jaar oud en bankbediende in Helsinki. Nu is hij een befaamd skipatrouille-leider. "De Russen kakelen zich het graf in", legt hij uit. "Als ze eens één dag hun mond zouden kunnen houden, dan zou dat een zwarte dag worden in de annalen van onze oorlog. Maar dat is hun ten eenenmale onmogelijk, onder alle omstandigheden. En fluisteren kunnen ze ook niet. Zoodra twee of meer Russen bij elkaar zijn, hoe gevaarlijk hun positie ook zij, dan hoore je ze van vijftig meter afstand kakelen."

Finse soldaten op skies tijdens de Wintroorlog. | Suomalaisia sotilaita suksilla talvisodan aikana.

namoa ja saha laulaa haikeasi yksinkertais-ta sävelmää. Joku heittää häntä tohvelilla, mutta hän jatkaa soittoaan häiriintymättä. Takana kaksi miestä pelaa shakkia, muut

makaava lavereillaan lukemassa tai nukkuvat. Tyynyjen yläpuolella on sähköiset lukuvalot. Sahan viimeiset, vähän liian korkeat sävelet peittivät räjähdyksen, joka ei ole kaukana oviaukosta.

Pöydän reunalla istuu nuori mies lehtää lukien. Hän on 23-vuotias pankkivirkailija Helsinki. Nyt hän on tunneltu hihtopartion johtaja. "Ryssät kaakattavat itsensä hautaan", hän kertoo. "Jos he olisivat yhden päivän hilja, siitä tulisi musta päivä tämän sodan historiassa. Mutta se on heille kerta kaikkiaan mahdotonta kaikissa olosuhteissa. Eivätkä he osaa kuiskatakan. Heti kun kaksi tai useampi ryssä on yhdessä, olkoon heidän asemansa kuinka vaarallinen ta-hansa, heidän puheensa kuuluu 50 metrin päähän."

Hän menee laverinsa reunalle, imaisee tupakastaan mietiskellen ja pohtii edelleen: "Ei ole hauskaa olla venäläinen. Suomalaisena oleminen ei täällä hetkellä ole

Hij gaat op de rand van zijn kooi zitten, trekt nadenkend aan zijn sigaret en filosofeert verder: "Het is ook niet lollig om Rus te zijn. Fin zijn is op het oogenblik al geen pretje, maar Rus zijn is oneindig veel beroeder. Neem een van die poover uitgeruste infanteristen die tot Rusland's slechtste materiaal behooren. Eerst wordt hij onder bedreiging met de dood het veld in gestuurd. Staat hij daar eenmaal, wat dan? "Vechten, dan schieten wij hem dood. Omdraaien? Dan schiet zijn officier hem dood. Stil blijven zitten? Dan vriest hij dood. Zich overgeven, dan is hij overtuigd gemarteld te worden. Het zijn arme drommels, als er maar niet zooveel waren, zòòveel....."

Het begint te dagen. De dennen vóór de dug-out zijn tot halverwege de stam kaalgehakt en steken als donkere paraplu's af tegen de eerste lichtgloans aan de Oosthemel. Bij de ingang ligt een stapel pakjes, cadeaux van de burgerbevolking aan hun soldaten.

hauskaa, mutta venäläisenä äärettömän paljon pahempaa. Otetaan vaikka yksi huonosti varustetuista jalkaväen sotilaista, jotka ovat Venäjän surkeinta materiaalia. Ensin hänet lähetetään kuolemalla uhaten rintamalle. Entä mitä hän tekee sinne päästyään? Taistelee, sitten me ammuimme hänet. Kääntyy takaisin? Sitten hänen upseerinsa ampuu hänet. Jää istumaan? Sitten hän jäättyy kuoliaaksi. Antautuu, sitten häntä kidutetaan ilman muuta. He ovat säälitäviä, jos heitä ei vain olisi niin monta, niin monta....."

Aamu alkaa sarastaa. Korsun edessä olevat mänyt on karsittu paljaaksi rungon puoliväliin asti ja näyttävät tummita sateenvarjoilta vasten itäisen taivaanrannan sarastusta. Oven vieressä on pino paketteja, lahjoja siviiliväestöltä sotilaille.

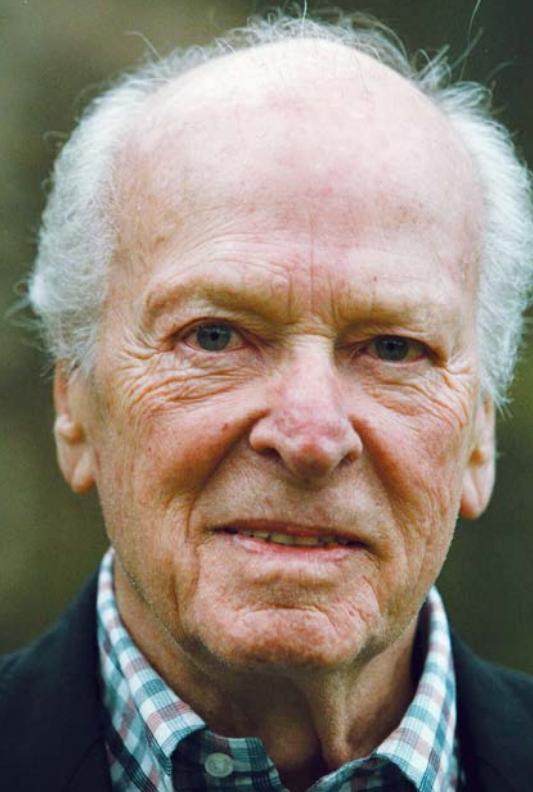
Finse soldaten in een loopgraaf bij de Mannerheim-linie tijdens de Winteroorlog. | Suomalaisia sotilaita Mannerheimin linjan juoksuhaudassa talvisodan aikana.

Een lotta verzorgt een gewonde Finse soldaat. | Lotta hoitamassa suomalaista sotilasta.

Restant van een bunker uit de Mannerheim-linie. | Jäännös Mannerheimin linjan bunkkerista.

Erik Hazelhoff Roelfzema op latere leeftijd. | Erik Hazelhoff Roelfzema myöhemmällä iällä.

Jälkisanat

Erik Hazelhoff Roelfzema kuoli 26.9.2007 90-vuotiaana Havajilla, jossa hän asui elämänsä viime vuodet. Hänelle on myönnetty kuusi Alankomaiden ja viisi muiden maiden kunniamerkkiä.

Arnold Pieterse

Käännös: Mia Uusitalo

Nwoord

Erik Hazelhoff Roelfzema is op 26 september 2007 op negentigjarige leeftijd overleden in Hawaii, waar hij de laatste jaren van zijn leven heeft gewoond. Hij kreeg zes Nederlandse en vijf buitenlandse onderscheidingen.

Arnold Pieterse

Literatuur

- Hazelhoff Roelfzema, Erik (1939). *Rendez-vous in San Francisco*. Sijthoff, Leiden. 273p.
- Hazelhoff Roelfzema, Erik (1941). *Het smeulende vuur*. Sijthoff, Leiden. 181p.
- Hazelhoff Roelfzema, Erik (1971). *Soldaat van Oranje*. Spectrum, Houten. 291p.
- Hazelhoff Roelfzema, Erik (2000). *Het Leven van de Soldaat van Oranje: de autobiografie van Erik Hazelhoff Roelfzema*. Spectrum, Houten. 447p.
- Hazelhoff Roelfzema, Erik (2000). : *Op jacht naar het leven: de autobiografie van Erik Hazelhoff Roelfzema*. Spectrum, Houten. 447p.

Kirjallisuus

- Hazelhoff Roelfzema, Erik (1939). *Rendez-vous in San Francisco*. Sijthoff, Leiden. 273p.
- Hazelhoff Roelfzema, Erik (1941). *Het smeulende vuur*. Sijthoff, Leiden. 181p.
- Hazelhoff Roelfzema, Erik (1971). *Soldaat van Oranje*. Spectrum, Houten. 291p.
- Hazelhoff Roelfzema, Erik (2000). : *Op jacht naar het leven: de autobiografie van Erik Hazelhoff Roelfzema*. Spectrum, Houten. 447p.

Kleintjes

Te koop:

Finse Motorboot

Flying Albatross 871 (2005, specificaties: www.albatross.fi).

Vele extra's: 100pk Yanmar diesel, boegschroef en navigatieapparatuur.
69.950,- euro, 071-5170673/06-11467371

Myytävänä:

Suomalainen moottorivene

Flying Albatross 871 (2005, tiedot: www.albatross.fi).

Monia lisävarusteita: 100hv Yanmar diesel, nokkapotkuri ja navigointilaitteisto.
69.950,- euro, 071-5170673, 06-11467371

Expositie in het Finse Huis

22.03-19.04.2015

Kirsti Ijäs-de Fluiter schilderijen
Sirpa Salonen beelden

De opening is op 22.03.2015 om 16.00 uur

De openingstijden van het Finse Huis,
Rotterdam:

dinsdag t/m vrijdag 14.00-21.00 uur

zaterdag 12.00-21.00 uur

zondag 12.00-18.00 uur

49

Taidenäyttely Suomi-talolla

22.03-19.04.2015

Kirsti Ijäs-de Fluiter maalausksia
Sirpa Salonen veistoksia

Näyttelyn avajaiset 22.03.2015 klo 16

Suomi-talon aukiolo ajat:
tiistai-perjantai klo 14-21
lauantai klo 12-21
sunnuntai klo 12-18

Gratis adverteren in Aviisi?

Wilt u iets verkopen of bent u op zoek naar iets dan kunt u als lid geheel gratis (mits niet commercieel) in Aviisi een advertentie plaatsen. Stuur uw advertentie, van maximaal 140 leestekens en spatie, per email naar: aviisi@vnf.nu en wij zorgen ervoor dat uw advertentie in het eerstvolgende nummer wordt geplaatst.

Voor commerciële advertenties wordt een kleine vergoeding gevraagd.

Info Mikko Lissing: vice-voorzitter@vnf.nu

Studententeam bouwt Sagrada Familia van ijs in Finland

In de winter van 2013 bouwde een studententeam uit Eindhoven in Finland 's werelds grootste ijskoepel, met een doorsnede van dertig meter.

Op 28 december vorig jaar reisde vanuit de Technische Universiteit Eindhoven weer een bouwteam naar Juuka in oost Finland niet ver van de Russische grens, voor een nog moeilijker opgave. Het plan was een vereenvoudigd model van de Sagrada Familia te bouwen met pykrete, ijs versterkt met houtvezel. Het dertig meter hoge schaalmodel (1:5) van de beroemde Catalaanse basiliek zou op 24 januari klaar moeten zijn.

Meer dan vijftig vrijwilligers hebben de ijssbasiliek gebouwd, door in dunne laagjes water en sneeuw te sputten op grote

opgeblazen mallen van plastic. Ze spuiten telkens eerst een laagje sneeuw, en daarover een laagje water, met daarin tien procent zaagsel. Die mix, met de naam pykrete, trekt direct in de sneeuw, waarna het geheel bevriest. Door de houtvezels is dit ijs drie keer zo sterk als normaal ijs en bovendien veel taaiier. Zodra het hoogste punt is bereikt, laat men de lucht uit de plastic mallen ontsnappen. Vanwege de hoogte van de ijskerk werd gebruik gemaakt van een hogewerker.

"We hadden ook een nog grotere koepel kunnen bouwen dan in 2013", vertelt TU/e-docent en projectleider Arno Pronk, over de keuze voor dit project.

50

Opiskelijaryhmä rakentaa Suomessa Sagrada Familiaa jäästä

Talvella 2013 eindhovenilainen opiskelijaryhmä rakensi Suomessa maailman suurinta jääkupolia, läpimitaltaan kolmekymmentä metriä.

Viime joulukuun 28.päivänä matkusti Eindhovenin Teknillisestä yliopistosta jälleen rakennusryhmä vielä vaikeamman tehtävän merkeissä Juukaan, Itä-Suomeen, lähelle Venäjän rajaa.

Suunnitelmiin kuului rakentaa Sagrada Familian ykkönsäistettu malli pykristä, joka on puukuidulla vahvistettua jäätyä. Kolmekymmentä metriä korkean kuuluisan kataloniaisen basilikan pienoismallin (1:5) piti valmistua tammikuun 24.päivään mennessä.

Yli viisikymmentä vapaaehtoista rakensi jääbasiliaa ruiskuttaen ohuita vesi-ja lumikerroksia isojoen puhallettujen muovimallien päälle. He ruiskuttivat uudelleen ja uudelleen, ensin lumikerroksen ja sitten vettä, johon oli sekoitettu kymmenen prosenttia puukuitua. Sekoitus nimeltään pyrex imetyy heti lumeen ja jäättyy. Puukuidun takia tämä jää on kolme kertaa tavallista jäätä vahvempaa sekä huomattavasti sitkeämpää. Heti kun korkein huippu saavutettiin, poistettiin ilma muovimalleista. Jääkirkon korkeuden takia käytettiin nostolavaa.

"Olisimme voineet rakentaa vielä isomman kupolin kuin vuonna 2013" mainitsee

"Maar de Sagrada Familia is constructief een veel grotere uitdaging. En het is een prachtig icoon." Hij verwachtte al dat het qua tijd veel krapper werd dan in 2013, onder meer doordat de ijsbasiliek veel complexer is. Het team richtte zich daarom vooral op de constructieve kant van het gebouw. De ijskerk is qua vorm hetzelfde als de Sagrada Familia, maar heeft niet dezelfde uiterlijke decoraties. Zo heeft het schaalmodel twee koepels

en een middenschip bestaande uit touwconstructies van ijs. Desondanks blijft het een imposant bouwwerk. Door de bouw van vijf torens komt er meer druk op de kolom, het middenschip van de kerk, te staan. Ook moeten er hogere kranen aan te pas komen. Het ijsmodel van de beroemde basiliek uit Barcelona is uiteindelijk 30 meter hoog, zo hoog als een flatgebouw van tien verdiepingen.

TY:n dosentti ja projektin johtaja Arno Pronk tämän projektin valinnasta. "Mutta Sigrada Familia on rakennusmielessä suurempi haaste. Se on upea ikoni."

Hän odotti ajankäytön olevan tiukemmassa kuin vuonna 2013 mm siksi, että jääbasiili on haastava. Siksi ryhmä keskittyikin basilikan monimutkaisuuteen.

Jääkirkko on muodoltaan samanlainen kuin Sagrada Familia, mutta siinä ei ole samoja ulkokoristeluja. Pienoismallissa on kaksi kupolia ja yksi jäälöysirakenteinen keskilaiva. Tästä huolimatta rakennus on vaikuttava.

Vuoden tornin rakentaminen aiheuttaa lisäpainoa kirkon keskilaivan pylväälle.

Tijdens de opening op 24 januari zouden toeschouwers een kijkje kunnen nemen in de ijskerk. Arno Pronk en studenten Teun Verberne en Jordy Kern, wilden de wereld laten zien dat pykrete een prima bouwmateriaal is voor tijdelijke constructies. Pronk: "Met dit ijs kun je slanke, veilige en goedkope tijdelijke constructies maken. Zo kan de techniek in de toekomst gebruikt worden voor tijdelijke constructies tijdens expedities op Antarctica of voor de opslag van landbouwoogsten. Onze

52

Tarvitaan myös korkeammat nosturit. Barcelonan kuuluisan basilikan jäämalli on kaiken kaikkiaan kolmekymmentä metriä korkea, siis yhtä korkea kuin kymmenkerroksinen tornitalo.

Tammikuun 24.päivänä avajaisten yhteydessä oli tarkoitus, että läsnäolijat saisivat tutustua jäätirkkoon. Arno Pronk, Teun Verberne ja Jordy Kern halusivat näyttää maailmalle, kuinka hyvää materiaalia pykriitti on väliaikaisten rakennelmien valmisteluun.

Pronk: "Tästä jäästä voidaan tehdä kaapeita ja ohuita väliaikaisia rakenteita. Nämä voidaan tulevaisuudessa teknikkaa käyttää lyhytaikaisempiin rakenteisiin Antarktika-tutkimusretkiillä tai maanviljelyssä sadon säilyttämiseen. Tekniikkamme mahdollistaa ympäristöystävällisen sesonkiin liittyvien off shore-teollisuuden sekä retkiläkuntien tuotteiden varastoinnin,

techniek maakt milieuvriendelijke toepassingen van seizoensopslag mogelijk in de offshore-industrie, expedities, en voor recreatieve voorzieningen zoals ijshotels." Maar.....geheel volgens de tradities van de Sagrada Familia is er door slecht weer vertraging in de bouw ontstaan en was het schaalmodel niet op tijd af. Door zware vorst waren de machines bevroren, waardoor er niet gewerkt kon worden. De ijskerk is wel opgeleverd, maar zonder grote koepel. De kerk heeft nu een open dak met uitzicht op de sterren. Toch is het bouwwerk, net als de echte onvoltooide kathedraal interessant genoeg om hem te bezoeken zolang de dooi niet gaat intreden.

*Uit persberichten verzameld door
Jacques Groenendijk*

ja se on myös käytettävissä virkityspalveluissa, kuten jäähotelleissa." Mutta... aivan Sagrada Familia-perinteiden mukaisesti huonot sääolo-suhteet hidastuttivat rakentamista, eikä pienois-malli valmistunut ajoissa. Ankara pakkanen jäädytti koneet, joten oli mahdotonta työskennellä. Jääkirkko valmistui ilman isoa kupolia. Kirkolla on nyt avoin tähti-taivas kattona. Rakennus on kuitenkin -samoin kuin alkuperäinen- keskeneräinen katedraali, tarpeeksi mielenkiintoisen tutustumiskohde, kunnes suojasää tulee...

*Sanomalehtiartikkeleista koonnut Jacques Groenendijk
Käännös: Eeva Kriek-Tuovinen*

Het verdedigingsstelsel rondom Helsinki

Inleiding

Toen in 1914 de Eerste Wereldoorlog uitbrak, was Finland als deel van het imperium van de Russische tsaar, hier ook officieel bij betrokken, hoewel het geen militairen hoeft te leveren.

Direct na het begin van de oorlog heeft de Russische regering verdedigingslinies met loopgraven en forten laten bouwen rondom Helsinki, de zogenaamde 'Krepost Sveaborg' ('krepost' betekent in het Russisch 'fort'). Het was onderdeel van een groter verdedigingsstelsel langs de Finse Golf, genoemd naar tsaar Peter de Grote, dat als doel had een eventuele aanval van Duitsland, via Finland, op Sint-Petersburg af te weren. Op veel plaatsen zijn er rondom Helsinki nog restanten van te zien, al zijn deze meestal niet erg

opvallend omdat ze verscholen liggen tussen bomen en struikgewas. Het lijkt er op dat de meeste Finnen tegenwoordig nog maar weinig afweten van dit verdedigingsstelsel en wat de beweegredenen voor de bouw zijn geweest. In de toeristische gidsen staat er niets over.

Toch heb ik al tijdens een van mijn eerste bezoeken aan Finland, lang geleden, overblijfselen gezien van loopgraven in de wijk Länsi-Pakila, aan de noordrand van Helsinki. Deze bevinden zich op een stuk gemeentegrond op een heuvel achter een huis waar mijn schoonfamilie vroeger heeft gewoond. Ik hoorde dat ze op de een of andere manier verband hielden met de oorlog tussen de Roden en de Witten tijdens de Finse burgeroorlog in 1918. Dit klopt niet, maar indertijd wist ik

Arnold
Pieterse

Helsingin puolustusvyöhyke

Johdanto

Ensimmäisen maailmansodan sytyessä vuonna 1914 Suomi oli osa Venäjän tsaarin imperiumia ja siten virallisesti myös osallisena sodassa, vaikkei sen tarvinnutkaan toimittaa sotilaita.

Heti sodan alettua Venäjän hallitus rakensi Helsinkiin ympärille taisteluhautoista ja linnoituksista kooostuvia puolustuslinjoja. Hanke kulki nimellä Krepost Sveaborg (venäjän sana 'krepost' tarkoittaa linnoitusta). Se kuului osana tsaari Pietari Suuren mukaan nimettyyn suurempaan Suomenlahden rannikon puolustusjärjestelmään, jonka tarkoitusta oli torjuva Saksan mahdollinen hyökkäys Suomen kautta Pietariin. Helsingin ympäristöstä voi vielä useasta paikasta

löytää puolustuslinjan jäännöksiä, vaikka ne ovatkin usein piilossa puiden ja pensaiden seassa eivätkä juuri kiinnitä huomiota. Vaikuttaa siltä, että useimmat suomalaiset eivät enää tiedä paljoakaan tästä puolustuslinjasta ja sen alkuperäisestä tarkoituksesta. Matkaoppaissa linja ei mainitaakaan ollenkaan.

Nämä kuitenkin jo yhdellä ensimmäistä Suomen matkoistani kauan sitten taisitteluhautojen jäännöksiä Länsi-Pakilassa Helsingin pohjoisreunalla. Ne olivat kaupungin maalla kukkulalla sen talon takana, jossa appivanhempani aikaisemmin asuivat. Kuulin, että ne liittyivät jollain tapaa punaisten ja valkoisten väliseen kansalaissotaan vuonna 1918. Tämä ei pidä paikkaansa, mutta tuolloin en tiennyt vie-

Loopgraaf in de wijk Westend in Espoo. | Taisteluhauta Espoon Westendissä.

lä mitäään Suomen historiasta.

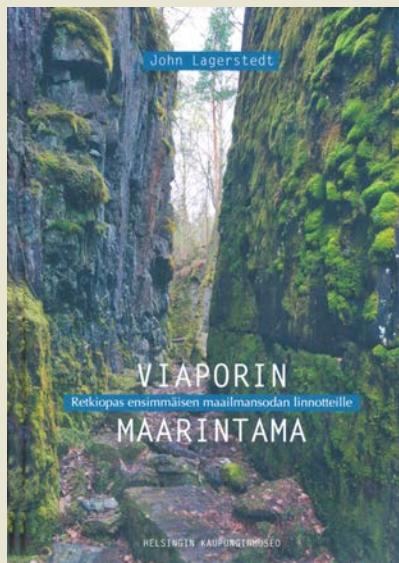
Äskettään olin saunaan yhden suomalaisen sukulaiseni, Juhaniin, kanssa, johon olen paljon yhteydessä. Juttelimme siitä, että hän oli muuttamassa vaimonsa kanssa Westendiin, Suomenlahden rannalla sijaitsevaan Espoon kaupunginosaan. Juhani kertoii muun muassa, että heidän kerrostalonsa pihassa on vielä vanhoja taisteluhautoja, jotka kuuluvat Helsinkiä ympäröineeseen puolustusjärjesteleemään. Hän kysyi, eikä minun sopisi kirjoittaa tästä aiheesta (hän tiesi että kirjoitan säännöllisesti juttuja Aviisiin ja Noorderlichtiin). Se ei ollutkaan hassumpi idea. Sukelsin internettiin ja löysin aiheesta paljon tietoa, myös englanniksi. Lisäksi hankin John Lagerstedtin vastikääni (2014) julkaisun teoksen Helsingin puolustusvyöhykkeestä.

nog niets van de Finse geschiedenis.

Kortgeleden zat ik in de sauna met Juhani, een van mijn Finse familieleden, waar ik veel contact mee heb. Wij spraken over de flat waar hij met zijn vrouw ging wonen in Westend, een wijk in Espoo, aan de Finse Golf. Onder andere vertelde hij dat er in de tuin van het flatgebouw nog oude loopgraven zijn die een onderdeel zijn geweest van het verdedigingsstelsel rondom Helsinki. Hij vroeg of dit niet een onderwerp was voor mij om over te schrijven (hij wist dat ik regelmatig stukjes schrijf voor Aviisi en het Noorderlicht). Het idee leek mij wel wat. Ik ben op het internet gaan zoeken en vond daar veel informatie, ook in het Engels. Bovendien heb ik een boek aangeschaft over het verdedigingsstelsel rondom Helsinki, geschreven door John Lagerstedt, dat recent (in 2014) is gepubliceerd.

De oude loopgraven in Westend heb ik gefotografeerd, evenals de loopgraven

Omslag van het boek 'Viaporin Maarintama' van John Lagerstedt. | John Lagerstedtin kirja Viaporin maarintama.

in Länsi-Pakila, waar ik weer naar op zoek ben gegaan.

De redenen om verdedigingslinies rondom Helsinki te bouwen

Nadat de Russische oorlogsvloot grotendeels was vernietigd tijdens de Japans-Russische oorlog in 1904/1905 en de Duitse- en Zweedse marine in de Oostzee in belangrijke mate was versterkt, begon de Russische regering zich grote zorgen te maken over de verdediging van Sint-Petersburg. Zij hebben vervolgens het tekort aan oorlogsschepen willen compenseren door het bouwen van fortificaties langs de kusten van de Finse Golf en het leggen van mijnen. In 1912 werd een begin gemaakt met de bouw van dit zogenaamde 'Peter de Grote verdedigingsstelsel'.

Na het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog kwam de bouw van de verdedigingswerken langs de Finse Golf in een stroomversnelling. In de eerste plaats gold

Valokuvasin Westendin vanhoja taisteluhautoja ja kävin myös tutustumassa uudelleen Länsi-Pakilan taisteluhautoihin.

Helsingin puolustuslinjojen rakentamisen syyt

Kun Venäjän sotalaivasto oli suurimmaksi osaksi tuhottu Japanin sodassa 1904-1905 ja Saksan sekä Ruotsin Itämeren laivastoja oli vahvistettu huomattavasti, Venäjän hallitus alkoi olla huolissaan Pietarin puolustuksesta. Sotalaivojen puutetta pyrittiin kompensoimaan linnoittamalla Suomenlahden rannikkoa ja laskemalla mereen miinoja. Vuonna 1912 alettiin rakentaa niin sanottua Pietari Suuren merilinnoitusta.

Ensimmäisen maailmansodan sytytyvä Suomenlahden puolustuslinjojen rakennustahtia nopeutettiin. Ensi sijassa tämä koski Kronstadtin laivastotukikohtaa Retusaarella (Kotlin), noin 30 kilometriä

Loopgraaf met schietput in de wijk Länsi Pakila aan de noordrand van Helsinki. | Taisteluhauta ja ampumapesäke Länsi-Pakilassa Pohjois-Helsingissä.

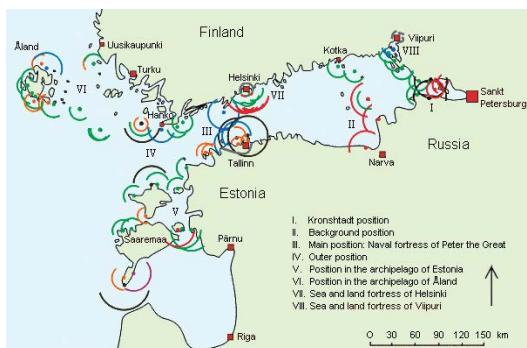
dit voor de marinebasis Kronstadt, op het eiland Kotlin, ongeveer 30 km ten westen van Sint-Petersburg, waar nieuwe verdedigingswerken werden gebouwd die voorzien werden van zwaar geschut. Dit vond ook plaats langs de kuststroken op het vasteland ten noorden en ten zuiden van

Loopgraaf in de wijk Länsi Pakila aan de noordrand van Helsinki. | Taisteluhauta Länsi-Pakilassa Pohjois-Helsingissä.

Pietarista länteen. Sinne rakennettiin uusia linnoitteita, jotka varustettiin järeillä aseilla. Myös rannikot Retusaaren pohjois- ja eteläpuolella linnoitettiin. Viron

Kotlin. Verder werden zware kanonnen opgesteld langs de Estische- en Finse kust in het meest smalle deel van de Finse Golf. Aan de zuidkant was dit het gebied rondom Tallinn en op het voor de Estische kust gelegen eiland Naissaar, aan de noordkant ging het om het eiland Mäkiluoto, bij het uiteinde van het schiereiland Porkkala. In aansluiting hierop werden ook nog verdedigingswerken gebouwd langs de Finse zuidwestkust en de eilanden Saaremaa en

Het 'Peter de Grote verdedigingsstelsel' in de Finse Golf en nabijgelegen delen van de Oostzee. | Pietari Suuren meririntama Suomenlahdella ja Itämeren lähiöissä.

ja Suomen rannikolle Suomenlahden kapeimpaan kohtaan sijoitettiin raskasta tykistöä. Virossa kyse oli Tallinnan ympäristöstä ja Naissaaresta, Suomen puolella Mäkiluodosta Porkkalanniemen kärjessä. Puolustusjärjestelmää täydennettiin vielä rakentamalla linnoitteita Suomen lounaisrannikolle sekä Viron läntisille saarille Saarenmaalle ja Hiidenmaalle.

Helsingin sataman turvaamiseksi useille saarille rakennettu vanha Viaporin linnoitus (Sveaborg) ajamukaistettiin. (Vuonna 1918 linnoituksen nimi muutettiin Suomenlinnaksi.) Viaporin vanhat kivimuurit eivät kestäneet modernia, 1800-luvun lopulla kehitettyä tykistöä, ja ne korvattiin osittain teräsovin varustetuilla betonimuureilla. Vaikka näyttikin

Hiumaa, die ten westen van de Estische kust liggen in de Oostzee.

Om de haven van Helsinki te beschermen werd het op verschillende eilanden gelegen oude fort Viapori (Sveaborg) gemoderniseerd (in 1918 kreeg dit fort de naam Suomenlinna). De oude stenen muren van dit fort waren niet bestand tegen het moderne geschut dat aan het eind van de 19^e eeuw was ontwikkeld en werden voor een deel vervangen door betonnen wanden met stalen deuren. Maar, ondanks dat het onwaarschijnlijk leek dat de Duitsers Sint-Petersburg via de zee konden bedreigen, waren de Russische machthebbers er niet van overtuigd dat de bescherming voldoende was. Zij waren bang voor een Duitse landing aan de Finse westkust en vervolgens een opmars richting Sint-Petersburg over land, via Helsinki. Daarom werd het besluit genomen om ook nog op het land, rondom Helsinki, een verdedigingslinie te bouwen. Hierbij speelde niet alleen dat de hoofdweg

epätodennäköiseltä, että saksalaiset pystyisivät uhkaamaan Pietaria mereltä käsin, Venäjän vallanpitäjät eivät olleet vakuuttuneita puolustuksen riittävydestä. He pelkäsivät saksalaisten nousevan maihin Suomen länsirannikolla ja etenevän Pietaria kohti maitsse Helsingin kautta. Siksi myös mantereelle, Helsingin ympärylle, päättettiin rakentaa puolustusvyöhyke. Päätkseen vaikuttivat Helsingin kautta Pietariin kulkenut päätie sekä Helsingin ja Pietarin välinen rautatieyhteys, ja lisäksi se, että Helsinki oli Kronstadtin ja Tallinnan rinnalla tsaarinvallan tärkeimpää laivastosatamaa Itämeren alueella. Kronstadtin verrattuna Helsingin satamalla oli myös se merkittävä etu, että se jäätyi talvisin hitaanmin.

Helsinkiä ympäröivän puolustusvyöhykkeen Krepost Sveaborgin rakenustyöt käynnistiyivät vuonna 1914 heti ensimmäisen maailmansodan alettua ja

naar Sint-Petersburg via Helsinki liep en dat er een spoorverbinding was tussen Helsinki en Sint-Petersburg, maar ook dat Helsinki, samen met Kronstadt en Tallinn, tot de belangrijkste marinehavens behoorde van het tsarenrijk in het oostzeegebied. Ten opzichte van Kronstadt had de haven van Helsinki bovendien een belangrijk voordeel, het vroor 's winters minder snel dicht.

De werkzaamheden voor de bouw van de 'Krepost Sveaborg', het verdedigingsstelsel rondom Helsinki, begonnen in 1914, direct na het begin van de Eerste Wereldoorlog en zouden doorgaan tot eind 1917.

In 1915 werd ook door de Russen begonnen met het plaatsen van zwaar geschut op de Ålandeilanden, ondanks dat deze eilanden in 1856, na de Krimoorlog, waren gedemilitairiseerd.

De bouw

Omdat er veel haast was, is in eerste instantie begonnen met de bouw van een

jatkuivat vuoden 1917 loppuun asti.

Vuonna 1915 venäläiset aloittivat myös Ahvenanmaan saarien varustamisen raskaalla tykistöllä, vaikka nämä saaret oli demilitarisointu vuonna 1856 Krimin sodan jälkeen.

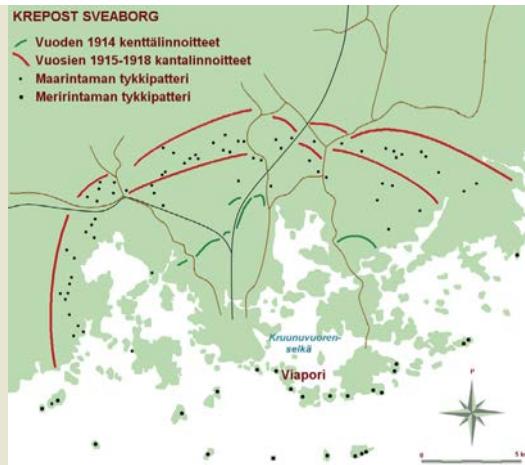
Rakennustyöt

Koska töillä oli kiire, ensimmäiseksi alettiin rakentaa puolustuslinja 6-7 kilometrin päähän satamasta. Vuonna 1915 päättiin kuitenkin rakentaa toinen linja 9-10 kilometrin päähän satamasta. Syynä oli, että venäläiset, jotka olivat kokeneet kovia Mantšuriassa Venäjälle kuuluneen Port Arthurin laivastotukikohdan piirityksessä vuonna 1905 Japanin sodan aikana, halusivat varmistaa, että saksalaiset eivät voisi tykeillään ampua satamaa puolustusvyöhykkeen yli.

Puolustuslinjat käsittivät etupäässä taisteluhautoja, jotka joko kaivettiin maa-

verdedigingslinie op 6 tot 7 kilometer vanaf de haven. Maar in 1915 werd besloten een tweede linie te bouwen, op 9 tot 10 kilometer van de haven. De reden hiervoor was dat de Russen, na de slechte ervaringen tijdens het beleg van de toenmalige Russische marinehaven Port Arthur in Mantsjoerije in 1905, tijdens de Japans-Russische oorlog, meer zekerheid wilden hebben dat eventuele Duitse kanonnen niet over de verdedigingswerken heen de haven konden beschieten.

De verdedigingslinies bestonden grotendeels uit loopgraven die of werden uitgegraven, waarbij betonnen wanden werden aangebracht, of uit de rotsen werden gehakt. In de zijkanten van de loopgraven, die open konden zijn of beschut waren door een dak, werden schietputten aangebracht waar afweergeschut in kon worden opgesteld. Heuveltoppen speelden een belangrijke rol omdat daar de belangrijkste fortificaties op werden geconcentreerd.

'Krepost Sveaborg', het verdedigingsstelsel rondom Helsinki. | Krepost Sveaborg, Helsinkiä ympäröinyt puolustusvyöhyke.

han ja vahvistettiin betoniseinin tai louhitettiin kallioon. Taisteluhautojen sivustoille, jotka olivat avoimia tai katoksen suojaamia, rakennettiin ampumapesäkkeitä,

Een 'suojuhuone', een kleine ruimte in de verdedigingslinie waarin een soldaat zich kon verschuilen. | Puolustuslinjalla oleva suojuhuone, jonka sotilas saattoi välttyä suojaan.

De lengte van de tweede verdedigingslinie was ongeveer 25 kilometer. In de zee vormde het oude fort Viapori (Suomenlinna) het middelpunt van de verdedigingswerken, maar ook op naburige eilanden zijn vanaf 1914 forten gebouwd. Voorbeelden hiervan zijn de eilanden Itä-

58

joihin voitiin sijoittaa torjunta-aseita. Kukkuloiden laet olivat keskeisessä asemassa, koska niille rakennettiin tärkeimmät linnoitteet.

Toisen puolustuslinjan pituus oli noin 25 kilometriä. Merellä puolustusjärjestelmän keskuksena oli vanha Viaporin linnoitus (Suomenlinna), mutta vuodesta 1914 alkaen linnoituksia rakennettiin myös lähisaarille, kuten Helsingin sataman länsipuolella sijaitseville Itäiselle Pihlajasaarelle ja Melkille.

Alkuvaiheessa rakennuksilla työskenteli etupäässä venäläisiä sotilaita ja Venäjän armeijan värväämiä suomalaisia työmiehiä. Töissä oli kaiken kaikkiaan 10 000-15 000 miestä. Väkeä tarvittiin kuitenkin pian lisää, ja syksyllä 1916 töihin tuotiin 2 000-3 000 kiinalaista, kirgiisiä ja tataaria. Useimmat heistä olivat pakolaisia tai vankeja. Osa tästä ryhmästä lähti pois jo kolmen kuukauden kuluttua, ja tammi-

nen Pihlajasaari en Melkki, die ten westen van Suomenlinna tegenover de haven van Helsinki liggen.

In het begin zijn de werkzaamheden voor een groot deel uitgevoerd door Russische soldaten en Finse arbeiders, die door het Russische leger waren ingehuurd. Het totale aantal is geschat op 10.000 tot 15.000. Toch bleek al snel dat dit aantal niet genoeg was en zijn in het najaar van 1916 zo een 2.000 tot 3.000 Chinese, Kirgiziërs en Tartaren aangevoerd. De meesten van hen waren vluchtelingen of gevangen. Al na drie maanden is een deel van deze groep weer vertrokken, terwijl in januari 1917 alle buitenlandse arbeiders Finland hebben verlaten. Vanwege het grote aantal Chinese arbeiders kreeg het verdedigingsstelsel rondom Helsinki indertijd ook wel de naam 'Chinese muur'.

In maart 1917 waren de verdedigingswerken op het land bemand door ongeveer 15.000 Russische soldaten, die de

kuussa 1917 loputkin ulkomaalaiset työläiset poistuivat Suomesta. Kiinalaisten suuren määräni vuoksi Helsinkiä ympäröivää puolustusjärjestelmää kutsuttiin aikanaan Kiinan muuriksi.

Maaliskuussa 1917 maapuolustuslinjalle sijoitettiin noin 15 000 venäläistä sotilasta, joilla oli käytössään 463 tykkiä. Luvussa eivät ole mukana Helsingin varuskunnassa, Viaporissa ja muilla sataman edustan saarilla olleet venäläissotilaat. Puolustuslinjan rakennustyöt keskeytyivät lokakuussa 1917 Venäjän vallankumoukseen.

Loppuvaihe

Venäjän ja keskusvaltojen välillä 3. maaliskuuta 1918 solmitussa Brest-Litovskin rauhansopimuksessa määrättiin, että kaikkien venäläisten joukojen oli poistuttava Suomesta. Suomi oli itsenäistynyt 6. joulukuuta 1917, mutta tammikuussa 1918, juuri

beschikking hadden over 463 kanonnen. De Russische soldaten in het garnizoen in Helsinki, in fort Viapori (Suomenlinna) en de forten op de overige eilanden tegenover de haven, waren hierbij niet meegerekend. De bouw van het verdedigingsstelsel kwam tot stilstand na de revolutie in Rusland in oktober 1917.

Het einde

Tijdens het Brest-Litovsk Vredesverdrag op 3 maart 1918 tussen Rusland en de Centrale Mogendheden, werd bepaald dat alle Russische troepen Finland moesten verlaten. Finland was op 6 december 1917 onafhankelijk geworden, maar in januari 1918, vlak voor het uitbreken van de Finse burgeroorlog, waren nog ongeveer 35.000 Russische soldaten in Helsinki en omgeving gelegerd. Omstreeks half maart waren deze bijna allemaal naar Rusland teruggekeerd, op zo een 1000 man na, die zich hadden aangesloten bij

ennen kansalaissodan syttymistä, Helsingissä ja sen ympäristössä oli vielä noin 35 000 venäläistä sotilasta. Maaliskuun puolessavälissä he olivat lähes kaikki palanneet Venäjälle lukuun ottamatta noin tuhatta Suomen punaisiin liittynytä miestä. Venäjän armeija pystyi viemään suurimman osan Helsingin seudulle sijoitetusta tykeistä mukanaan Venäjälle. Linnoitukset oli tarkoitus räjäyttää, mutta tämä suunnitelma ei juurikaan toteutunut.

Helsingin puolustusvyöhyke ei loppuen lopuksi koskaan ollut toiminnessa. Punaisten joukot yrityivät kyllä puolustuttaa Espoon Leppävaarassa ja Helsingin Ruskeasuolla sijaitsevissa linnoituksissa saksalaisia joukkoja vastaan, jotka huhti-

Het meest algemene type kanon dat stond opgesteld op de verdedigingslinies rondom Helsinki. | Yleisin Helsingin puolustusvyöhykkeelle sijoitettu tykkityyppi.

de Finse Roden. Het Russische leger heeft de meeste kanonnen die rondom Helsinki stonden opgesteld, mee kunnen nemen naar Rusland. Zij waren van plan om de fortificaties zo veel mogelijk op te blazen, maar daar is weinig van terecht gekomen.

Uiteindelijk heeft het verdedigingsstelsel rondom Helsinki nooit dienst gedaan. Wel hebben de Roden nog geprobeerd om zich achter de stellingen bij Leppävaara en Ruskeasuo (tegenwoordig zijn dit woonwijken in respectievelijk Espoo en Helsinki) te verdedigen tegen de Duitse troepen die in april 1918 vanaf Hanko naar Helsinki zijn opgerukt om de Finse Witten te steunen. Maar dit heeft weinig uitgehaald. Zij maakten geen kans tegen het veel beter bewapende en getrainde Duitse leger.

Vergelijking met de Stelling van Amsterdam

Er zijn maar weinig steden waar omheen nog in de twintigste eeuw een verde-

digingsstelsel met forten is gebouwd. In dit verband is het opmerkelijk dat in de periode 1880-1913 in Nederland een vergelijkbare verdedigingslinie is aangelegd rondom Amsterdam. Deze Stelling

60

De 'Stelling van Amsterdam', die is gebouwd in de periode 1880-1930 rondom Amsterdam. | Amsterdamin puolustusvyöhyke, joka rakennettiin vuosina 1880-1930.

kuussa 1918 työntyyivät maahan Hangosta käsin tukemaan valkoisia. Punaisten vastarinta jäi kuitenkin vähäiseksi. Heillä ei ollut mitään mahdollisuutta taistella paremmin aseistautuneita ja koulutettuja saksalaisia vastaan.

Vertailu Amsterdamin linnoituksiin

Vain harvoja kaupunkeja ympäröitiin vielä 1900-luvulla linnoitetuilla puolustusjärjestelmillä. On mielenkiintoista huomata, että vuosina 1880-1913 myös Amsterdamin ympärille rakennettiin vastaavainen puolustusvyöhyke. Amsterdamin puolustuslinja oli 135 kilometrin pituinen ja siihen kuului 42 vallien yhdistämää linnoitusta. Linja oli 15-20 kilometrin päässä kaupungin keskustasta.

van Amsterdam was 135 kilometer lang, omvatte 42 forten, die verbonden waren door dijken, en lag 15 tot 20 kilometer van het stadscentrum.

De omstandigheden in Nederland waren door de moerassige bodem wel heel anders dan in Finland. Primair was de Stelling van Amsterdam een waterlinie. In geval van vijandelijkheden konden stukken land langs de buitenrand van de stelling onder water worden gezet.

Sinds 1996 staat de Stelling van Amsterdam, die evenals de linies rondom Helsinki nooit dienst heeft gedaan in een oorlog, op de werelderfgoedlijst van de UNESCO. In Helsinki geldt dit voor het fort Suomenlinna.

Arnold Pieterse

Literatuur

Lagerstedt, John (2014). Viaporin Maarintama. Helsingin Kaupunginmuseo, Helsinki. 148p.

Soisen maaperän vuoksi olosuhteet Alankomaissa olivat kuitenkin täysin erilaiset kuin Suomessa. Amsterdamin puolustusjärjestelmä oli ensisijaisesti vesiste. Vihollisuksien tapauksessa linjan reuna-alueet voitiin tulvittaa.

Amsterdamin puolustuslinja, joka sekään ei ole koskaan toiminut sodassa, on ollut vuodesta 1996 lähtien UNESCO:n maailmanperintökohde. Helsingin linnoituksista maailmanperintöluettelossa on Suomenlinna.

Arnold Pieterse

Käännös: Leena Määttänen

Lähteet

Lagerstedt, John (2014). Viaporin maarintama. Helsingin kaupunginmuseo, Helsinki. 148 s.

Belangrijke adressen

In Nederland - Alankomaissa

Ambassade van Finland
Suomen suurlähetystö
Groot Hertoginnelaan 16
2517 EG Den Haag
tel: 070-346 9754
fax: 070-3107174
info.haa@formin.fi
www.finlande.nl

Fins Huis (voorheen
Finse Zeemanskerk)
Suomi Talo (Suomen
Merimieskirkko)
's-Gravendijkwal 64
3014 EG Rotterdam
010-436 6164
www.merimieskirkko.be/
nl_index_fi.html

Finse Zaterdagschool
Suomalainen
Lauantaikoulu
Suomen Merimieskirkko
's-Gravendijkwal 64
3014 EG Rotterdam
informatie - tiedustelut:
www.lauantaikoulu.nl

Finnish Dutch Trade Guild
p/a Patrice van der Heiden
Musholm 149
2133 HR Hoofddorp
www.fdtg.eu

Cultureel attaché
van de VNF
Alexander van Hoboken
Maanstraat 29
6543 VR Nijmegen
024-3783024
avanhoboken@yahoo.com

Finse school -
Suomikoulu
The American School
of the Hague
Rijksstraatweg 200
2241 BX Wassenaar
informatie - tiedustelut:
Kirsti Vaaranmäki, voorzitter
opettajat@suomikoulu.nl
www.suomi-koulu.nl

In Finland - Suomessa

Nederlandse Ambassade
in Finland:
Erottajankatu 19B,
FI-00130 Helsinki,
tel: +358-(0)9-228920
fax: +358-(0)9-2289228
nlgovhel@kolumbus.fi
www.netherlands.fi

Nederlandse Vereniging
in Finland
Secretariaat Vetelaisenkaja
390540 Oulu
secretariaat@nederlandsvereniging.fi
www.nederlandsevereniging.fi

Suomenlinna (maart 1997 | huhtikuu 1997) (foto | kuva Daniël Loos)

Word lid! | Liity jäseneksi!

Naam | Nimi _____

Voorletters | Kutsunanimi _____

Man | Mies / Vrouw | Nainen *

*doorhalen wat niet van toepassing is | *poista toinen, jätä vain oikea vaihtoehto

Adres | Osoite _____

Postcode | Postinumero _____

Woonplaats | Asuinpaikka _____

E-mail _____

Telefoonnummer | Puhelinnumero _____

Datum | Päivämäärä _____

Aanmelding als lid 'Vereniging Nederland-Finland':
Uw aanmelding kunt u naar onderstaand postadres
sturen of per e-mail naar: info@vnf.nu.

Ilmoittautumisen Alankomaat-Suomi Yhdistyksen
jäseneksi voit lähettää postitse allaolevan osoit-
teeseen tai sähköpostitse osoitteeseen: info@vnf.nu

62

Secretariaat Vereniging Nederland-Finland

Karthuizerlaan 30

6042 NB Roermond

Voor vragen: 06-55 80 21 20, info@vnf.nu

Zo spoedig mogelijk na ontvangst van uw aanmelding sturen wij u een bevestiging met een nummer van Aviisi, de brochure 'Finland in Nederland' en de contributierekening. Nadat wij u als lid hebben ingeschreven ontvangt u automatisch het eerst volgende nummer van ons verenigingsmagazine 'Aviisi'. De contributie bedraagt per jaar (1 januari tot en met 31 december) voor VNF-leden € 27,-. Contributie bedraagt voor bedrijfsleden € 79,- (incl. weblogo). De statuten van de vereniging kunt u op onze website (www.vnf.nu) onder 'De Vereniging' vinden. Met uw aanmelding accepteert u onze statuten. Heeft u geen internet dan sturen wij graag op uw verzoek een exemplaar toe.

Mahdollisimman pian ilmoittautumisenne jälkeen lähetämme teille postissa vahvistuksen ja liitteenä kappaleen Aviisi-lehtiemme, esitteen 'Suomi Alankomaissa' sekä jäsenmaksulaskun. Kun olet ilmoittautunut jäseneksemme, saat heti seuraavaksi ilmestynyt yhdistyksen jäsenlehdet 'Aviisin' numeron. Jäsenmaksu on vuodeksi (1. tammikuuta - 31. joulukuuta). Jäsen sekä samassa taloudessa asuva partneri ja alle 18 vuotiaat lapset 27,- euroa ja yritysjäsen 79,- euroa (sisältää weblogon).

Nettisivultamme www.vnf.nu alaotsikosta «Yhdistys» löydät yhdistyksen säännöt. Ilmoittautuessasi jäseneksi samalla hyväksyt nämä säännöt. Huom. Säännöt ovat toistaiseksi vain hollanninkielellä (Statuten).

the spliethoff group

Radarweg 36
1042 AA Amsterdam
The Netherlands

P.O. Box 409
1000 AK Amsterdam
The Netherlands

Tel: +31 (0)20 4488 400
Fax: +31 (0)20 4488 500
E-mail: gogracht@spliethoff.com
Internet: www.spliethoff.com

Rokade Advies B.V.

Fiscalisten/Verolakimiehet
Juristen/Lakimiehet
Administrateurs/Kirjanpitäjät

Maaskade 159a
3071 NR Rotterdam

Phone: 010 – 265 19 90
Fax: 010 – 265 04 30

Website: www.rokade.org
Email: info@rokade.org

